

ทะเบียนมรดก
ภาพยนตร์
ของชาติ **๓**
ครั้งที่
พ.ศ. ๒๕๕๖

ทะเบียนมรดก
ภาพยนตร์
ของชาติ

ครั้งที่

พ.ศ. ๒๕๕๖

คำนำ ของ หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) กระทรวงวัฒนธรรม ได้ประกาศให้วันที่ ๔ ตุลาคม ของทุกปี นับแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็น “วันอนุรักษ์ภาพยนตร์ไทย” เหตุผลอย่างหนึ่งที่ไม่ต้องเป็นวันนี้ ก็เพื่อเป็นการระนุสรณ์แด่ มติหรือเจตนารมณ์สาธารณะของ คณะอนุกรรมการการสื่อสารมวลชน ในคณะกรรมการชาติว่าด้วยองค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ ของประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๙ ซึ่งมีพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าเปรมบุรฉัตร ทรงเป็นประธาน ในการประชุมวันที่ ๔ ตุลาคม ปีนั้น เรียกร้องให้หอสมุดแห่งชาติ ตั้งแผนกเก็บฟิล์มภาพยนตร์ อันมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เพื่อการศึกษาเรียนรู้ของอนุชนสืบไป

กิจกรรมสำคัญของวันอนุรักษ์ภาพยนตร์ไทย คือ การประกาศขึ้นทะเบียนภาพยนตร์มรดกของชาติ ประจำปี ปีละประมาณ ๒๕ เรื่อง ขึ้นทะเบียนเพื่อประกาศให้สาธารณชนรู้ว่า ภาพยนตร์นั้นสำคัญ สมควรจะได้รับ การเก็บรักษาดูแลให้ดีเป็นพิเศษ เพื่อเป็นมรดกตกทอดสู่ลูกหลาน และเพื่อให้สาธารณชนได้ชื่นชมและใช้ประโยชน์ให้สมค่า

หอภาพยนตร์ได้ความคิดในการขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์มาจาก การขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์แห่งชาติ สหรัฐอเมริกา ซึ่งเขาทำขึ้นตั้งแต่เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๘ และทำเป็นภารกิจสำคัญ โดยออกเป็นรัฐบัญญัติจากรัฐสภาและอนุมัติกองทุนอนุรักษ์มรดกภาพยนตร์แห่งชาติให้ถึงพันล้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชาชาติของเขาเห็นความสำคัญของภาพยนตร์เพียงไร

สำหรับประเทศไทยเรา แม้รัฐสภาไทยยังมองไม่เห็นถึงขนาดนั้น แต่หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานของรัฐ ทำหน้าที่แทนประชาชนไทย เพื่อดูแลรักษามรดกภาพยนตร์แห่งชาติของเรา ตามกำลังงบประมาณซึ่งอนุมัติโดยรัฐสภาเช่นกัน

สำหรับปี พ.ศ. ๒๕๕๖ หอภาพยนตร์ได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิหลากหลายด้านจำนวนหนึ่ง เป็นคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์ที่สมควรได้รับการขึ้นทะเบียน โดยคัดเลือกจากรายชื่อภาพยนตร์ที่คณะทำงานของหอภาพยนตร์เสนอและรายชื่อที่ประชาชนทั่วประเทศส่งเข้ามา

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) จึงขอคารวะทุกเสียงของประชาชนที่ส่งชื่อภาพยนตร์เข้ามา ซึ่งภาพยนตร์เหล่านั้นจำนวนหนึ่งได้รับการพิจารณาให้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติในปีแล้ว

คำกล่าวของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม นายสนธยา คุณปลื้ม

ท่านคณะกรรมการพิจารณาขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ท่านผู้อำนวยการ
หอภาพยนตร์ ผู้มีเกียรติและสื่อมวลชนทุกท่าน

ผมรู้สึกยินดีที่ได้มาเป็นประธานการประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ซึ่งหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) จัดขึ้นเป็นปีที่สาม

ภาพยนตร์นับเป็นศิลปวัฒนธรรมประเภทหนึ่ง ภาพยนตร์หนึ่งเรื่อง มีความหมายมากกว่า การสร้างความบันเทิงให้ผู้ชม เพราะภาพยนตร์เป็นสื่อที่สะท้อนสังคมในมิติต่าง ๆ โดยผ่าน จินตนาการของผู้เขียนบท ผู้สร้าง และเมื่อวันเวลาผ่านไป ภาพยนตร์จึงเป็นส่วนหนึ่งของ ประวัติศาสตร์ ซึ่งบอกเล่าเรื่องราวในอดีต ผ่านภาพและเสียงที่สะท้อนวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ สภาพ เศรษฐกิจ สังคม ในช่วงเวลานั้น ๆ อย่างชัดเจน ภาพยนตร์จึงนับเป็นมรดกวัฒนธรรมที่มีคุณค่า ของชาติ

ในฐานะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ซึ่งกำกับดูแล หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ผมขอชื่นชมการประกาศขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของหอภาพยนตร์ ขอขอบคุณคณะกรรมการ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและเป็นบุคคลภายนอก ที่สละเวลามาร่วมกันดูและพิจารณาตัดสินภาพยนตร์ ที่สมควรได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกภาพยนตร์ของชาติในปี นี้ ซึ่งทราบว่าต้องใช้เวลาและ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันอย่างมาก กว่าจะได้ข้อสรุปเป็นผลการตัดสินในวันนี้ นอกจากนี้ขอ ขอบคุณประชาชนที่มีส่วนร่วม โดยการเสนอชื่อภาพยนตร์เรื่องต่าง ๆ เข้ามาให้คณะกรรมการ พิจารณาด้วย นับเป็นความคิดที่ดีของหอภาพยนตร์ ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม เพราะ การอนุรักษ์มรดกใด ๆ ของชาติ ไม่ควรเป็นเพียงหน้าที่ของหน่วยงานหรือบุคลากรของรัฐโดย ลำพัง แต่จำเป็นต้องให้สาธารณชนได้รับรู้ ตระหนัก และมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะมากหรือน้อย การ อนุรักษ์มรดกของชาติ จึงจะสำเร็จและยั่งยืน เกิดความรู้สึกรักหวงแหนและภาคภูมิใจร่วมกัน

ขอให้หอภาพยนตร์เผยแพร่ภาพยนตร์ที่ได้รับการขึ้นทะเบียน ทั้ง ๒ ปีที่ผ่านมาและ ในปีนี้ให้กว้างขวาง เพื่อให้ประชาชน เยาวชน และผู้สนใจ ได้รับรู้และมีโอกาสใช้ประโยชน์จาก มรดกภาพยนตร์ของชาติเหล่านี้ให้มากยิ่งขึ้น

โอกาสนี้ ผมขอประกาศรับรองการขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖ ทั้ง ๒๕ เรื่อง ขออวยพรให้โครงการนี้ดำเนินไปด้วยดีและประสบผลสำเร็จทุกประการ

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาคัดเลือกภาพยนตร์ ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติปีที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๖

๑. คุณค่าทางประวัติศาสตร์และความทรงจำ เป็นภาพยนตร์ที่ถ่ายทอดเรื่องราวของสถานที่ กาลสมัย บุคคล เหตุการณ์ ที่เกี่ยวข้องกับคนไทยและสังคมไทย ในมิติต่าง ๆ เช่น มานุษยวิทยา สังคมวิทยา เศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรม ทั้งในฐานะปัจเจกและกลุ่มหรือมวลชน สามารถทำให้ผู้ชมเข้าถึงและเข้าใจมิติเหล่านั้นในเชิงประวัติศาสตร์หรือความทรงจำ

๒. คุณค่าทางศิลปะภาพยนตร์ เป็นผลงานภาพยนตร์ที่สร้างสรรค์ อันแสดงถึงศิลปวิทยาทางด้านภาพยนตร์

๓. มีความโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ เป็นภาพยนตร์ที่มีความโดดเด่นเป็นพิเศษ มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีความคิดริเริ่ม หรือไม่เคยมีแบบอย่างมาก่อนในภาพยนตร์อื่น ๆ เช่น การนำเสนอของภาพยนตร์นั้น ๆ ไม่ว่าจะเป็นการถ่ายทำ การแสดง การตัดต่อ ฯลฯ

๔. บูรณภาพ คือความสมบูรณ์ครบถ้วนของผลงานภาพยนตร์ตรงตามต้นฉบับของผู้สร้างสรรค์ ภาพยนตร์ที่ออกฉายแล้วอาจถูกตัดทอน ถูกเสริมเติมแต่งเพิ่มเติม ถูกดัดแปลงไปด้วยเหตุต่าง ๆ

๕. อิทธิพลต่อคนและสังคม ภาพยนตร์ที่สามารถส่งผลกระทบโดยตรงหรือโดยอ้อมต่อปัจเจกชนและหรือต่อสังคม ไม่ว่าจะเป็นทางด้านพฤติกรรม ความคิด ความเชื่อ อารมณ์ ฯลฯ อาจก่อให้เกิดกระแสสมัยนิยมเกิดการเปลี่ยนแปลง ค่านิยม ขนบธรรมเนียมไม่ว่าชั่วระยะเวลาสั้นหรือยั่งยืนนาน

รายชื่อคณะกรรมการพิจารณาตัดสินภาพยนตร์ ขึ้นทะเบียนมรดกภาพยนตร์ของชาติ ครั้งที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๖

นายศักดิ์นา ฉัตรกุล ณ อยุธยา กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)	ประธานกรรมการ
รศ.ดร. ชัยวัฒน์ คุประตกุล นักวิทยาศาสตร์ นักเขียน	กรรมการ
ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ นักประวัติศาสตร์	กรรมการ
อัศศิริ ธรรมโชติ นักเขียน	กรรมการ
ประวิทย์ แต่งอักษร นักวิจารณ์ภาพยนตร์ นักเขียน	กรรมการ
พันธุ์ธัมม์ ทองสังข์ ผู้กำกับภาพยนตร์	กรรมการ
มานัสศักดิ์ ดอกไม้ นักวิชาการภาพยนตร์	กรรมการ

[MITCHELL & KENYON 411: PRINCE OF SIAM ABOARD THE NEW FERRY (1901)]

พ.ศ. ๒๔๔๔

ความยาว ๒.๔๖ นาที

ฟิล์ม ๓๕ มม. / ขาว-ดำ / เสียง

อำนวยการสร้าง Mitchell & Kenyon

แม้จะมีหลักฐานว่ามีการถ่ายภาพยนตร์บันทึกพระราชกรณียกิจทั้งที่เป็นทางการและที่เป็นการส่วนพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ อยู่พอสมควร แต่ปรากฏว่าเกือบจะไม่มีการค้นพบฟิล์มภาพยนตร์เหล่านั้นหลงเหลืออยู่ในปัจจุบันเลย

หอภาพยนตร์เคยค้นพบและได้รับภาพยนตร์บันทึกเกี่ยวกับพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าฯ เพียงม้วนเดียว นั่นคือภาพยนตร์บันทึกพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ประทับบนพระเสลี่ยงคานหาม ในกระบวนเสด็จโดยพยุหยาตราสถลมารค ในบริเวณพระบรมมหาราชวัง ซึ่งเข้าใจว่าเป็นส่วนหนึ่งในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ปี พ.ศ. ๒๔๔๔ ภาพยนตร์นี้มีความยาวเพียงไม่ถึง ๓๐ วินาที และผู้ถ่ายซึ่งเป็นช่างถ่ายภาพยนตร์ของ บริษัทริชาร์ด เบอร์ดัน โฮล์ม สหรัฐอเมริกา ได้ถ่ายจากระยะค่อนข้างห่าง จึงเห็นพระพักตร์ไม่ชัด

ต่อมา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖ สมาคมศิษย์เก่าวิชารัฐ ได้สืบค้นหาภาพยนตร์บันทึกเกี่ยวกับพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ในต่างประเทศ ได้พบว่ามีภาพยนตร์บันทึกภาพพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ในสมัยที่ยังทรงเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ประทับศึกษาอยู่ในประเทศอังกฤษ ครั้งหนึ่งได้เสด็จไปยังท่าเรือเมืองนิวเฟอร์รี่ เพื่อเสด็จไปทอดพระเนตรกิจการวิทยุ แต่ภาพยนตร์นี้ได้บันทึกภาพพระองค์ขณะประทับอยู่ท่ามกลางเจ้าหน้าที่และสุภาพบุรุษชาวอังกฤษกลุ่มหนึ่งบนเรือข้ามฟาก ตามด้วยภาพเสด็จพระดำเนินไปตามทางบนสะพาน ซึ่งทั้งหมดกินเวลาฉายราว ๒ นาที ๔๗ วินาที สมาคมศิษย์เก่าวิชารัฐ ได้ติดต่อจัดซื้อสำเนาภาพดิจิทัลจากภาพยนตร์นี้เข้ามาประเทศไทย เพื่อเผยแพร่ในโอกาสจัดงานฉลองโรงเรียนวิชารัฐ ๑๐๐ ปี และได้กรุณาบริจาคภาพยนตร์ดิจิทัลนี้แก่หอภาพยนตร์ด้วย

ภาพยนตร์นี้จึงมีค่าในฐานะตัวอย่างอันหาได้ยากยิ่งของภาพยนตร์ที่บันทึกภาพพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ เท่าที่มีเหลืออยู่ในโลก

ช้าง

(Chang: A Drama of the Wilderness)

พ.ศ. ๒๔๗๐

ความยาว ๖๙ นาที

ฟิล์ม ๓๕ มม. / ขาว-ดำ / เงียบ

อำนวยการสร้าง Paramount Pictures

กำกับ Merian C. Cooper,

Ernest B. Schoedsack

ถ่ายภาพ Ernest B. Schoedsack

นักแสดง ครู, จันตุ้ย

ปี พ.ศ. ๒๔๖๙ คณะถ่ายหนังจากฮอลลีวูด ซึ่งนำโดย มิเรียน ซี. คูเปอร์ ผู้อำนวยการสร้าง และ เออร์เนสต์ บี. โชตสแควค ตากล้อง ในนามบริษัทพาราเมาท์ ได้เดินทางเข้ามาในสยาม เพื่อถ่ายทำภาพยนตร์เกี่ยวกับชีวิตชาวพื้นถิ่นสยาม อันยังเป็นความเร้นลับและดูป่าเถื่อนสำหรับชาวตะวันตก

ฝรั่งนักทำหนังสองสาย ได้ตกลงทำหนังเรื่อง “ช้าง” หรือ *Chang* เพื่อแสดงวิถีชีวิตของชาวพื้นเมืองสยาม ที่ต้องดำรงชีวิตในบ้านป่า หักร้างถางพงเพื่อทำนา และต้องผจญกับสัตว์ป่าต่าง ๆ โดยเฉพาะเสือ และฝูงช้างป่า และต้องการแสดงถึงภูมิปัญญาของชาวพื้นเมืองสยามที่สามารถจับเสือ และที่สำคัญยังสามารถต่อต้านจับฝูงช้างป่า เพื่อเอามาฝึกจนเชื่อฟังให้ทำงานรับใช้คน

ภาพยนตร์นี้ ได้รับความร่วมมือจากสยามภาพยนตร์บริษัท บริษัทค้าภาพยนตร์ยักษ์ใหญ่ของสยามเวลานั้น และทางการของสยาม ถ่ายทำส่วนใหญ่ที่ตัวเมืองในจังหวัดน่าน และบางจังหวัดทางภาคใต้ ใช้ชาวพื้นเมืองเป็น

ผู้แสดง โดยเฉพาะ นายเมืองและครอบครัวของเขาแห่งจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นชาวสยามที่เขาริตและทำงานให้คณะมิชชันนารี

เมื่อ “ช้าง” ออกฉายทั่วโลกในปี พ.ศ. ๒๔๗๐ ปรากฏว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง ได้เข้ามาฉายในสยามในปีถัดมา ก็ประสบความสำเร็จสูงเช่นกัน ในเวลานั้นวงการหนังไทยเพิ่งเริ่มเกิด พวกหนังสือพิมพ์เขียนลงหน้าหนังสือดัดพ้อว่า คนไทยมัวซัดซ่า เสียท่า ถูกนักทำหนังฝรั่งมาเอาของดีไปกินเสียแล้ว

สองฝรั่งนักทำหนัง ได้ทำหนังสือมาขอให้พระเจ้าแผ่นดินไทยออกหนังสือชมเชยที่เขาทำชื่อเสียงให้สยามดังไปทั่วโลก แต่ราชสำนักไทยตอบไปทำนองว่า ชื่อเสียงนั้นไม่ค่อยเท่าไร บางทีจะทำให้โลกเห็นว่าสยามเป็นบ้านป่าเมืองเถื่อนไม่มีความเจริญเสียเลย แล้วฝรั่งก็ได้เงินกำไรไปมากแล้ว ควรจะขอบคุณสยามมากกว่า หากอยากได้คำชมเชย แนะนำให้ไปขอจากสยามสมาคมอะไรเถื่อนนั้นดีกว่า เพราะเป็นเรื่องไปทางชาติพันธุ์

อย่างไรก็ดี ด้วยความโด่งดังของหนังเรื่องนี้ ซึ่งถ่ายทำในสยาม และใช้คนพื้นเมืองเป็นตัวแสดง เพื่อแสดงวิถีเทikinหาอยู่ ขนบธรรมเนียม ประเพณี ความคิดความเชื่อ อย่างไรเสียก็ต้องนับว่าเป็นหนังที่บันทึกภาพชีวิตของชาวสยามในแบบของภาพยนตร์บันเทิง และภาพนั้นแผ่ไปสร้างความบันเทิงให้คนทั่วโลก จึงสมควรที่จะได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นหนังในมรดกภาพยนตร์ของชาติ

แหวนวิเศษ

พ.ศ. ๒๔๗๒

ความยาว ๒๕ นาที

ฟิล์ม ๑๖ มม. / ขาว-ดำ / เสียง

กำกับ นายน้อย ศรศักดิ์ (พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว)

ถ่ายภาพ นายสมิงอยู่ รามรามัญ (พลตรี หม่อมเจ้าอมรทัต กฤดากร), นายเล็ก ศรศักดิ์ (หม่อมเจ้ากัมลีสาร์ ชุมพล)

นักแสดง พระองค์เจ้าออสการ์นุทิส กรมหมื่นอนุวัตรจาตุรณ, หม่อมเจ้าการวิก จักรพันธุ์, หม่อมเจ้าอัมชา จักรพันธุ์, หม่อมเจ้ายุธิษฐิธร สวัสดิวัตน์, พระองค์เจ้าจิรศักดิ์สุระภาส, หม่อมเจ้าหญิงสิตา-ดำรง สวัสดิวัตน์, หม่อมหลวงบัว สนิทวงศ์ และ “ขุนช้าง” สุนัขของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี

อย่างที่ทราบกันว่าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชนิยมในการถ่ายภาพยนต์เป็นอย่างมาก ส่วนใหญ่เป็นภาพยนตร์ที่บันทึกพระราชกรณียกิจ ภาพยนตร์ส่วนพระองค์ ภาพยนตร์ประเภทข่าว รวมทั้งภาพยนตร์ชนิดเดินเรื่องซึ่งมีหลักฐานว่าท่านทรงถ่ายทำภาพยนตร์ชนิดเดินเรื่องไว้สามสี่เรื่อง แต่ *แหวนวิเศษ* เป็นภาพยนตร์ชนิดเดินเรื่องผีพระหัตถ์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวที่หลงเหลืออยู่อย่างครบสมบูรณ์เพียงเรื่องเดียว และเป็นภาพยนตร์ตามชนบทหนึ่ง เสียง คือมีอินเตอร์ไตเติ้ลค้นบอกความเป็นไปและบทเจรจาแต่ละฉาก เพียงเรื่องเดียวที่เหลือในประเทศไทยซึ่งอยู่ในสภาพสมบูรณ์ที่สุด

หม่อมเจ้าการวิก จักรพันธุ์ ซึ่งทรงร่วมแสดงในบทอ้ายเก่ง ทรงเล่าว่าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวพระราชทานิพนธ์ภาพยนตร์เรื่องนี้ในเรือพระที่นั่งจักรี ขณะเสด็จประพาสทางทะเล เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๗๒ ที่เกาะพังน จ.สุราษฎร์ธานี และโปรด-

เกล้าฯ ให้เจ้านายเด็ก ๆ ที่ตามเสด็จเป็นตัวแสดง

เดิมทีหอภาพยนตร์ได้ค้นพบฟิล์มภาพยนตร์เรื่อง *แหวนวิเศษ* เพียง ๒ ม้วน คือม้วน ๑ และม้วน ๓ ที่ห้องเก็บหนังสือเก่า ของสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ ต่อมาจึงได้พบฟิล์มม้วน ๒ โดยไม่คาดคิด ที่วิทยาลัยครูจันทบุรี ซึ่งเคยเป็นวังสวนบ้านแก้ว ของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี และพบว่ายังขาดชิ้นส่วนที่หายไปที่ข้อความอักษรบรรยายในม้วนที่ ๒ ราวสองฟุต ซึ่งที่สุดก็พบจากเศษฟิล์มที่มีผู้พบในกองขยะจากวังสุโขทัย

แหวนวิเศษ เป็นเรื่องของ ตางคน ผู้มีภรรยาเป็นแม่หม้ายซึ่งมีลูกติดเป็นจำนวนมาก ตางเกลียดบรรดาลูกเลี้ยงมากจึงสร้างอุบายพาลูกเลี้ยงทั้งห้าคน ซึ่งประกอบไปด้วย อ้ายเก่ง อ้ายขี้เกียจ อ้ายตะกละ อ้ายชน และหนูแหวน ไปปล่อยทิ้งที่เกาะร้าง เมื่อเดินทางไปถึงเกาะ ตางออกอุบายใช้ให้ลูกเลี้ยงทั้งห้าไปพาลูกไม้มาเป็นอาหาร หวังว่าเด็ก ๆ จะหลงป่าหายไป เด็ก ๆ เข้าไปโนป่าแล้วบังเอิญได้พบนางพราย จึงเล่าเรื่องราวว่าถูกตาง พ้อให้ร้ายเขียนตีและไล่ให้มาพาลูกไม้โนป่า นางพรายสงสารจึงมอบแหวนวิเศษให้อ້เก่ง ว่าสิ่งใดจะได้สมใจนึกเด็ก ๆ รีบกลับมาหาตาง แล้วเสกก่อนหินให้เป็นสิ่งของสารพัดนึก ตางเกิดละโมภและหาโอกาสในขณะที่เด็ก ๆ หลับจะฆ่าอ้ายเก่งเพื่อชิงแหวนวิเศษมาเป็นของตน เดชะบุญอ้ายเก่งตื่นมาเห็นจึงเสกตางเป็นสุนัข หนูแหวนน้องเล็กสงสารพ้อเลี้ยงจึงขอร้องให้อ้ายเก่งเสกให้พอกกลับมาและขอให้เป็นพ่อที่ดีที่สุดในโลก อ้ายเก่งจึงเสกตางกลับมาจากสุนัขเป็นตางใจดี พาลูก ๆ กลับบ้าน ก่อนจะออกจากเกาะ อ้ายเก่งทำแหวนตกน้ำทะเลไป ตางว่าดีแล้วคืนให้ผีไป

“*แหวนวิเศษ*” จึงเป็นหนังวิเศษ มหัศจรรย์เป็นมรดกหนึ่งเสียงเรื่องเดียวที่สมบูรณ์ของชาติ

เสด็จทอดพระเนตรมอญรำผี ปากลัด

๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๔๗๓

พ.ศ. ๒๔๗๓

ความยาว ๑๒ นาที

ฟิล์ม ๑๖ มม. / ขาว-ดำ / เสียง

ถ่ายภาพ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินที่โปรดภาพยนตร์ นอกจากโปรดทอดพระเนตรภาพยนตร์แบบแผ่นภาพยนตร์แล้ว ยังทรงเป็นนักถ่ายภาพยนตร์สมัครเล่นที่สำคัญ เพราะทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินนักถ่ายภาพยนตร์ที่มีไม่มากนัก การถ่ายภาพยนตร์สมัครเล่นเป็นพระราชนิยามที่มีเจ้านายและขุนนางตลอดจนราษฎรพากันนิยมมากขึ้น จนโปรดให้จัดตั้งสมาคมภาพยนตร์สมัครเล่นแห่งสยามขึ้นในพระบรมราชูปถัมภ์ เพื่อส่งเสริมการเล่นถ่ายภาพยนตร์ของสยามให้ก้าวหน้า

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ทรงถ่ายภาพยนตร์ส่วนพระองค์ตั้งแต่เสด็จขึ้นเสวยราชย์ จนถึงวันเสด็จสวรรคต มีหลักฐานว่าได้ทรงถ่ายภาพยนตร์ขนาด ๑๖ มม. ซึ่งมีการตัดต่อรวมเป็นม้วนขนาดประมาณม้วนละ ๔๐๐ ฟุต เป็นจำนวนประมาณ ๕๐๐ ม้วน และหลงเหลือมาถึงปัจจุบันเพียงประมาณร้อยม้วนเศษ ซึ่งหอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน) ได้อนุรักษ์และเก็บรักษาไว้

ในบรรดาฟิล์มภาพยนตร์ส่วนพระองค์ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ กว่ราย

ม้วนที่เหลืออยู่ “มอญรำผี” เป็นผลงานที่พระหัตถ์ทรงถ่ายที่โดดเด่นที่สุดม้วนหนึ่ง ในฐานะภาพยนตร์บันทึกพิธีกรรมและวิถีความเชื่อของชนชาติมอญ

เหตุการณ์ในภาพยนตร์เกิดขึ้นที่ปากลัด สมุทรปราการ ในปี พ.ศ. ๒๔๗๓ สันนิษฐานว่า คงจะทรงทราบว่าจะมีพิธีกรรมนี้ จึงมีหมายกำหนดที่จะเสด็จไปทรงถ่ายภาพยนตร์ มีการเตรียมการโดยเจ้าพนักงานในราชสำนักที่จะทรงถ่ายภาพยนตร์อย่างพร้อมมูล ช่วงแรกของภาพยนตร์เป็นบันทึกการเสด็จพระราชดำเนินจากปากน้ำไปยังปากลัด ช่วงนี้จะเห็นพระเจ้าอยู่หัว พระราชินีและเจ้านาย ขุนนางที่ตามเสด็จ แสดงว่าโปรดให้ข้าราชการเป็นผู้ถ่าย แต่เมื่อถึงพิธีกรรม พระเจ้าอยู่หัวจะทรงถ่ายด้วยฝีพระหัตถ์เองตลอด

เหตุการณ์นี้ น่าจะเป็นงานใหญ่ของพิธีกรรมรำผีที่ชาวมอญปากลัด จัดถวายให้ทอดพระเนตรและบันทึกเป็นภาพยนตร์ไว้ และปรากฏว่าทรงบันทึกไว้อย่างละเอียดเหมือนจะให้เก็บรักษาไว้เป็นหลักฐานสำหรับการศึกษาเรียนรู้

ภาพยนตร์ม้วนนี้ จึงมีได้สำคัญเพียงเพราะถ่ายโดยพระเจ้าแผ่นดินเท่านั้น แต่ยังเป็นหลักฐานทางชาติพันธุ์ ทางมานุษยวิทยา ทางชนบประเพณี และนอกจากนี้ ยังมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เพราะกาลเวลามานับถึงแปดสิบปีเศษแล้ว

[พระราชพิธีโล้ชิงช้า]

พ.ศ. ๒๔๗๔

ความยาว ๕.๔๑ นาที

ฟิล์ม ๑๖ มม. / ขาว-ดำ / เสียง

ถ่ายภาพ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ-
พระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์ กรมพระยา-
ชัยนาทนเรนทร

หากใครได้ผ่านแยกถนนบำรุงเมือง บริเวณหน้าวัดสุทัศนเทพวราราม คงจะเคยได้เห็นและคุ้นชินกับสิ่งซึ่งดูเหมือนเป็นขุมประตูลใหญ่สีแดงที่ตั้งตระหง่านอยู่กลางวนเวียน นี่คือนิเสาชิงช้า ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นพร้อม ๆ กับที่สร้างโบสถ์พราหมณ์ในบริเวณเดียวกัน ใช้ประกอบพิธีตรียัมปวายเพื่อรับเสด็จพระอิศวรซึ่งเสด็จฯ ลงมาโลกมนุษย์ เป็นพิธีที่จัดขึ้นในปีใหม่ของพราหมณ์ในประเทศไทยซึ่งนับถือศาสนาพุทธและประกอบพิธีพราหมณ์ในราชวัง พระมหากษัตริย์ได้ทรงอุปถัมภ์ศาสนาพราหมณ์ และจัดพระราชพิธีตรียัมปวาย แต่ไม่ได้จำกัดเฉพาะสำหรับเจ้านายเท่านั้น ชาวบ้านก็สามารถเข้าร่วมพิธีโล้ชิงช้าได้ด้วย แต่หลายคนคงสงสัยว่าหน้าตาของชิงช้าซึ่งมีเสานาคยักษ์นี้เป็นอย่างไร และใครเป็นผู้โล้ชิงช้าซึ่งสูงเสียดฟ้านี้ เพราะปัจจุบันไม่มีการโล้ชิงช้าให้เห็นแล้ว จะมีก็แต่ภาพจิตรกรรมฝาผนังพระอุโบสถวัดราชประดิษฐ์สถิตมหาสีมารามที่จารึกภาพโล้ชิงช้าให้พอจะได้จินตนาการหรือภาพถ่ายที่พอจะหลงเหลือให้เห็นเค้าพิธีอันน่าพิศวง

ภาพยนตร์เกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๕ มีหลักฐานว่าได้เคยมีการถ่ายภาพยนตร์บันทึกเหตุการณ์พระราชพิธีโล้ชิงช้าออกฉายตามโรงภาพยนตร์ในรัชกาลที่ ๕ แทบทุกปี และสืบต่อมา จนกระทั่งพระราชพิธีนี้ถูกยกเลิกไปหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง แต่น่าเสียดายว่าภาพยนตร์เหล่านั้นได้สาบสูญไปด้วย ปัจจุบันหอภาพยนตร์พบภาพยนตร์บันทึกพระราชพิธีโล้ชิงช้าเหลืออยู่เพียงสมัยรัชกาลที่ ๗ และเป็นพระราชพิธีในปีท้าย ๆ ก่อนจะถูกยกเลิกไป

ฟิล์มภาพยนตร์บันทึกพระราชพิธีโล้ชิงช้าที่เหลืออยู่ม้วนหนึ่งที่น่าสนใจ คือฟิล์มภาพยนตร์ส่วนพระองค์ของสมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์ กรมพระยาชัยนาทนเรนทร ซึ่งทรงถ่ายทำด้วยฝีพระหัตถ์เอง บันทึกเหตุการณ์โล้ชิงช้าประจำปี พ.ศ. ๒๔๗๔ ให้เห็นการแห่พระยาอินชิงช้ามาสู่บริเวณพิธี การโล้ชิงช้าของพวกนาฬิวันท่ามกลางราษฎรทุกชนชั้น ที่พากันมาชุมนุมดูจนจบพิธี แล้วแห่พระยาอินชิงช้ากลับ ราษฎรที่มาดูก็เดินเที่ยวเล่นกัน

ภาพยนตร์ พิธีโล้ชิงช้า ม้วนนี้ จึงเป็นหลักฐานให้คนไทยปัจจุบันและในอนาคตได้ประจักษ์ว่า พิธีโล้ชิงช้าที่เราเห็นแต่เสาชิงช้าใหญ่สีแดงกลางถนนหน้าวัดสุทัศน์ หรือที่เราได้เห็นแต่รูปถ่ายนิ่ง ๆ หรือแม้แต่รูปเขียนผนังโบสถ์วัดราชประดิษฐ์ แม้จะมีชีวิตชีวาแต่ก็ล้วนนิ่ง ๆ หากมันเคลื่อนไหวแล้วจะเป็นเช่นไร จึงเป็นภาพยนตร์ที่ทำให้พิธีโล้ชิงช้าอันหยุดนิ่งตาย กลับมามีชีวิตยืนยาวต่อไปทุกครั้งที่นำออกฉาย

การรับเรื่อตอร์ปิโด

พ.ศ. ๒๕๓๘

ความยาว ๗๙.๕๗ นาที

วีเอชเอส / ชาว-ดำ / เจียบ

อำนวยการสร้าง กองทัพอากาศ

ถ่ายภาพ หลวงกลการเจนจิต

(ภา วสุวิทย์)

ในบรรดาช่างถ่ายภาพยนตร์ของไทยในสมัยก่อนสงครามโลกครั้งที่ ๒ ชื่อของ หลวงกลการเจนจิต (ภา วสุวิทย์) ต้องนับว่าเป็นช่างถ่ายภาพยนตร์ที่มีชื่อเสียงและผลงานมากที่สุด โดยเฉพาะที่ท่านทำงานในฐานะช่างถ่ายหนังของกองภาพยนตร์เผยแผ่ข่าว กรมรถไฟหลวง และของบริษัท ภาพยนตร์เสียง ศรีกรุง แต่น่าเสียดายว่าผลงานส่วนใหญ่ของท่านได้สูญหายหรือสาบสูญเกือบทั้งหมด หลวงกลการเจนจิต ถึงแก่กรรมเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ จากหนังสือที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ ทำให้เราทราบว่า ท่านเป็นที่ชื่นชอบรักใคร่ของชาวทหารเรือเป็นพิเศษ นั่นก็เพราะ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ท่านได้รับมอบหมายจากกองทัพอากาศให้เป็นผู้ถ่ายทำภาพยนตร์บันทึกการรับเรื่อตอร์ปิโด ที่กองทัพอากาศจำลองที่ประเทศอิตาลี เป็นประวัติการณ์อย่างหนึ่งของกองทัพอากาศไทย โดยเฉพาะเป็นการเดินเรือข้ามมหาสมุทร ด้วยความรู้ความสามารถของลูกนาวีไทยล้วน ๆ เป็นครั้งแรก จากอ่าวไทยข้ามมหาสมุทรอินเดียไปสู่อิตาลี และกลับสู่มาตุภูมิ รวมระยะทางราว ๑๕,๐๐๐ ไมล์ กินเวลารอนแรมกว่าสี่เดือน

หลวงกลการเจนจิต ได้บันทึกเหตุการณ์ เริ่มตั้งแต่พิธีส่งทหารเรือและเรือรบหลวงเจ้าพระยาออกเดินทางจากกรุงเทพ และบันทึกความเป็นไปแทบจะทุกกิจกรรมของภารกิจทหารเรือ ตลอดเส้นทาง ทุกเมืองท่าที่เรือแวะ จนกระทั่งถึงจุดหมายพิธีการรับเรื่อตอร์ปิโดที่อิตาลี และการเดินทางกลับ

พร้อมกับเรื่อตอร์ปิโดสองลำที่รับมอบ จนมาถึงพิธีการต้อนรับที่กรุงเทพ

และหนังสืองานศพนั้น ยังให้ข้อมูลว่าระหว่างเดินทาง หลวงกลการเจนจิตได้คิดและเสนอทำเป็นภาพยนตร์เรื่องแสดงขึ้นอีกต่างหากเรื่องหนึ่งให้พวกลูกเรือเป็นดาราส่งออก ผู้เรื่องให้ทหารเรือไทยไปพบรักต่างแดน แล้วกลับไปถ่ายทำต่อในโรงภาพยนตร์เสียงศรีกรุง ได้เป็นภาพยนตร์เรื่อง “แก่นกลาสี” สำหรับออกฉายตามโรงภาพยนตร์ส่วนภาพยนตร์บันทึกเหตุการณ์รับเรื่อตอร์ปิโด ก็ได้้นำออกฉายตามโรงภาพยนตร์ให้ประชาชนชมด้วย

จนกระทั่งวันหนึ่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๑ น.ต.หญิงกันดินันท์ เพ็ชรอนันท์ ได้ส่งฟิล์มภาพยนตร์ ๑๖ มม. มาให้หอภาพยนตร์ตรวจ พบม้วนหนึ่งมีฉลากเขียนชื่อว่า “การรับเรื่อตอร์ปิโดที่อิตาลี” จึงรีบทำการตรวจ และถ่ายสำเนาใหม่เป็นดิจิทัล ซึ่งต้องใช้เครื่องมือพิเศษที่หอภาพยนตร์ดัดแปลงประกอบขึ้นเอง และใช้เวลาทำงานอยู่นานหลายเดือน ได้เป็นภาพยนตร์ดิจิทัลประมาณ ๕๐ นาที ผลที่ได้ก็ไม่ดีเท่าที่ควร

ต่อมา เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๖ หอภาพยนตร์ได้รับมอบภาพยนตร์และวีดิทัศน์เก่าจากหน่วยงาน กรมยุทธศึกษา เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ตรวจพบวีเอชเอส ม้วนหนึ่ง เป็นภาพยนตร์เรื่อง การรับเรื่อตอร์ปิโด ซึ่งทำเทเลซีนมาจากฟิล์มภาพยนตร์ที่เราได้รับมาสองสามปีก่อนหน้านั้นเอง แสดงว่าได้เทเลซีนไว้ก่อนที่ฟิล์มจะเสื่อมสภาพ วีดิโอนั้นยังมีสภาพพอใช้ และที่น่ายินดีคือ เราได้เห็นภาพและเสียงของภาพยนตร์เรื่องนี้ครบทั้งเรื่อง ภาพยนตร์เรื่องนี้ จะเป็นประจักษ์พยานถึงการกิจหนึ่งอันเป็นประวัติการณ์ของราชนาวีไทย และเป็นประจักษ์พยานถึงความสามารถของช่างถ่ายภาพยนตร์ที่สำคัญที่สุดคนหนึ่งในประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ของชาติ

[รวมไทย]

ทะเบียนมรดก
ภาพยนตร์
ของชาติ ครั้งที่ ๓

พ.ศ. ๒๕๔๔

ความยาว ๓๑.๐๔ นาที

ฟิล์ม ๑๖ มม. / ขาว-ดำ / เสียง

ในขณะที่โลกกำลังเข้าสู่ภาวะสงครามโลกครั้งที่ ๒ ประเทศไทยได้เกิดกรณีพิพาทกับอินโดจีนของฝรั่งเศส เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ ในสมัยที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี อันมีสาเหตุมาจากการสู้รบเพื่อแย่งชิงดินแดนซึ่งประเทศไทยเคยสูญเสียให้อินโดจีนของฝรั่งเศสในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๔ การสู้รบในครั้งนี้ไม่มีการประกาศเป็นสงครามอย่างเป็นทางการ กินเวลาเพียง ๓ เดือนเศษ เป็นสงครามที่มีการรบทั้งทางบก ทางอากาศ และทางเรือ ตลอดแนวชายแดนภาคอีสาน โดยการนำของแม่ทัพบุรพา พลเอกมังกร พรหมโยธี ซึ่งกองทัพบุรพาสามารถยึดเมืองพระตะบอง เสียมราฐ อีกทั้งยังยึดธงชัยเฉลิมพลของฝรั่งเศสได้ แต่ยังไม่ทันรู้แพ้รู้ชนะ ประเทศญี่ปุ่นได้เข้ามาช่วยเจรจาไกล่เกลี่ยและยุติการสู้รบในเวลาต่อมา

ในขณะที่เกิดการรบระหว่างไทยกับอินโดจีน ฝรั่งเศสได้มีการถ่ายทำเป็นภาพยนตร์อยู่หลายเรื่อง และนำออกฉายตามโรงภาพยนตร์ หลักฐานทางเอกสารที่ค้นพบมีอย่างน้อยสองเรื่อง คือเรื่อง “รวมไทย” สร้างโดย กรมสารธารณสุขและกรมรถไฟ ถ่ายทำโดย ม.จ. ศุภวรรธคดี ตีศกุล นายช่างถ่ายหนังแห่งกรมรถไฟ และนายพิน เพ็งเจริญ นายช่างถ่ายหนังของกรมสารธารณสุข อีกเรื่องหนึ่งคือ “ใจไทย” สร้างโดย กรมสารธารณสุขและกรมประชาสัมพันธ์

ภาพยนตร์เรื่อง “รวมไทย” นี้หอภาพยนตร์มีหนังสือสุจิตร์ ทำให้ทราบเลา ๆ ว่าเรื่องราวเป็นอย่างไร แต่เรื่อง “ใจไทย” ไม่มีหนังสือ คงพบแต่บทความในวารสาร ซึ่งบรรยายให้เห็นการดำเนินเหตุการณ์ในหนึ่งเช่นกัน

ภาพยนตร์สองเรื่องนี้เราเคยเชื่อว่าสูญหายไปแล้ว จนเมื่อวันหนึ่งคุณเรืองยศ พิบูลสงคราม ลูกสะใภ้ของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้พบฟิล์มซึ่งเก็บไว้ในบ้านโดยบังเอิญ และนำมามอบให้หอภาพยนตร์ คุณเรืองยศเล่าว่าฟิล์มเหล่านี้ น่าจะเป็นฟิล์มที่ จอมพล ป. ถ่ายภาพยนตร์เหตุการณ์ในครอบครัวด้วยตนเอง อย่างที่เรียกว่า หนึ่งบ้าน หนึ่งกลองฟิล์ม ภาพยนตร์ส่วนใหญ่เขียนด้วยลายมือหัด ๆ เหมือนเป็นการจดบันทึกช่วยจำของผู้ถ่าย

เมื่อเจ้าหน้าที่ได้ทำการตรวจฟิล์มม้วนหนึ่งขนาด ๑๖ มม. ขาว-ดำ ไม่มีเสียง ไม่มีชื่อเรื่องบนฟิล์ม ส่องดูเห็นเป็นภาพเหตุการณ์การสู้รบ จึงเอะใจ และได้ดำเนินการแปลงสัญญาณฟิล์มภาพยนตร์เป็นวิดีโอ เพราะฟิล์มต้นฉบับอยู่ในอาการเสื่อมสภาพหนัก คาดว่าคงจะเก็บในที่ชื้นหรืออาจจะโดนน้ำ จึงไม่สามารถเข้าเครื่องพิมพ์หรือเครื่องฉายได้ ภาพที่พอจะเหลือให้เราได้เห็น เป็นภาพเหตุการณ์การเดินทางบนเรือร้อมดินแดนคืนจากฝรั่งเศส ภาพการลำเลียงกำลังพลและอาวุธยุทธโปกรณ์ของกองทัพไทยไปสู่แนวรบ ภาพในสนามรบ ภาพจอมพล ป. เดินทางไปเยี่ยมทหารชายแดนอยู่ประเทศ ภาพการอพยพราษฎร ภาพการชี้แจงให้ราษฎรทราบถึงความจำเป็นที่รัฐบาลต้องทำสงคราม

หอภาพยนตร์ได้ศึกษาภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ ในภาพยนตร์ โดยศึกษาเปรียบเทียบกับข้อมูลของภาพยนตร์ “รวมไทย” และ “ใจไทย” เท่าที่มีอยู่ ที่สุดก็ลงความเห็นว่า ภาพยนตร์ที่ได้รับจากคุณเรืองยศนี้ น่าจะเป็นภาพยนตร์เรื่อง “รวมไทย”

ภาพยนตร์ม้วนนี้ ไม่ว่าที่สุดแล้ว จะคือ “รวมไทย” จริงหรือไม่ก็ตาม มีคุณค่ายิ่งในฐานะภาพยนตร์บันทึกกรณีพิพาทไทยกับอินโดจีนฝรั่งเศสเพียงชิ้นเดียวที่เหลืออยู่ เป็นเอกสารประวัติศาสตร์สำคัญบทหนึ่งของชาติซึ่งไม่อาจทดแทนได้จากเอกสารอื่น ๆ โดยเฉพาะตัวอักษร

ทรายมาเป็นแก้ว

[พ.ศ. ๒๔๙๓ – ๒๔๙๔]

ความยาว ๓๓ นาที

ฟิล์ม ๑๖ มม. / ขาว-ดำ / เสียง

อำนวยการสร้าง พลเรือตรีชลี สินธุโสภณ

กำกับ ทัดทรง เสถียรสุต

ถ่ายภาพ ทัดทรง เสถียรสุต

ภาพยนตร์เรื่องนี้สร้างโดย พล.ร.ต. ชลี สินธุโสภณ อดีตรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม สมัยอาจารย์สัญญา ธรรมศักดิ์ อดีตปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม อดีตผู้แทนราษฎรจังหวัดธนบุรี และที่สำคัญคืออดีตผู้บังคับกองสัญญาณทหารเรือ ผู้ไม่ประสงค์ออกนามในภาพยนตร์ ท่านเป็นผู้บังคับกองระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๘๔ – ๒๔๘๕ ฝีมือการถ่ายโดย ทัดทรง เสถียรสุต บันทึกโครงการทำแก้วขึ้นใช้เองของกองสัญญาณทหารเรือ ในระยะปี พ.ศ. ๒๔๙๓ – ๒๔๙๔ โดยท่านผู้บังคับกองหวังว่าต่อไปจะสามารถผลิตหลอดวิทยุขึ้นใช้เองในประเทศ โครงการกำลังจะเดินไปสู่ความสำเร็จอยู่รอมร่อ แต่เกิดกรณีกบฏแมนฮัตตัน ซึ่งมีผลให้กองสัญญาณทหารเรืออันมีเกียรติประวัติมายาวนานพอ ๆ กับกองทัพเรือ ถูกยุบไปในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ โครงการผลิตหลอดวิทยุเองจึงสลายไปด้วยพร้อม ๆ กับที่ภาพยนตร์นั้นก็มิได้ใช้ไปตามเจตนารมณ์ของผู้สร้าง

ฟิล์มภาพยนตร์นั้นอาจจะสูญสลายไปจากโลก ถ้าหากว่าเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๑ คุณพิไลวัน สินธุโสภณ บุตรีของอดีตผู้บังคับกองสัญญาณทหารเรือ ไม่นำฟิล์มภาพยนตร์

ดังกล่าวไปมอบให้หอภาพยนตร์ แต่ขณะนั้นฟิล์มภาพยนตร์ตกอยู่ภาวะเสื่อมสภาพ เกินกว่าความสามารถที่หอภาพยนตร์จะอนุรักษ์และทำสำเนาขึ้นใหม่ได้ เพราะเป็นการเสื่อมด้วยโรคครดน้ำส้ม ซึ่งเป็นชะตากรรมของฟิล์มภาพยนตร์เซลลูโลสไทรอซิเตททั่วไปที่เกิดขึ้นได้เสมอ คงทำได้เพียงบำบัดอาการด้วยการเป่าลมกำจัดแก๊สและจัดเก็บไว้ในห้องเย็นเก็บรักษาฟิล์ม ราวสิบปีผ่านไป เมื่อคุณพิไลวันได้ถามถึงความคืบหน้าในการอนุรักษ์ฟิล์มม้วนนี้ เจ้าหน้าที่จึงนำฟิล์มออกมาตรวจและต้องประหลาดใจที่พบว่าฟิล์มภาพยนตร์อากาศดีขึ้น และสามารถถ่ายสำเนาเป็นวิดีโอเทปสำหรับดูได้ แม้ว่าคุณภาพในการถ่ายทอดจะด้อยเต็มที่ แต่เนื้อหาในภาพยนตร์ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าภาพยนตร์ม้วนนี้มีคุณค่ามหาศาลเพียงใด ทั้งในฐานะบันทึกทางประวัติศาสตร์หน้าหนึ่งของชาติ และเป็นเกียรติประวัติของกองสัญญาณทหารเรือ เกียรติประวัติของนักทํางานผู้สร้างโครงการเพื่อบ้านเมืองตนของนักวิทยาศาสตร์ไทยและนักปรัชญาอีกท่านหนึ่งซึ่งสร้างคุณูปการด้านปัญญาแก่สังคมไทยมาก ทว่าเกือบไม่มีใครรู้จัก คือ พันเอกสมัคร บุราวาส และของบรรดาบุคลากรในกองสัญญาณทหารเรือ และนอกเหนือจากนั้นตัวงานภาพยนตร์เองได้แสดงให้เห็นว่ามีคุณค่าทางศิลปะการทำภาพยนตร์อย่างน่าทึ่งด้วย ทำให้การค้นพบภาพยนตร์นี้เป็นประจักษ์การค้นพบเพชรเม็ดงาม

[อาจารย์ศิลป์ พีระศรี]

[พ.ศ. ๒๔๙๔]

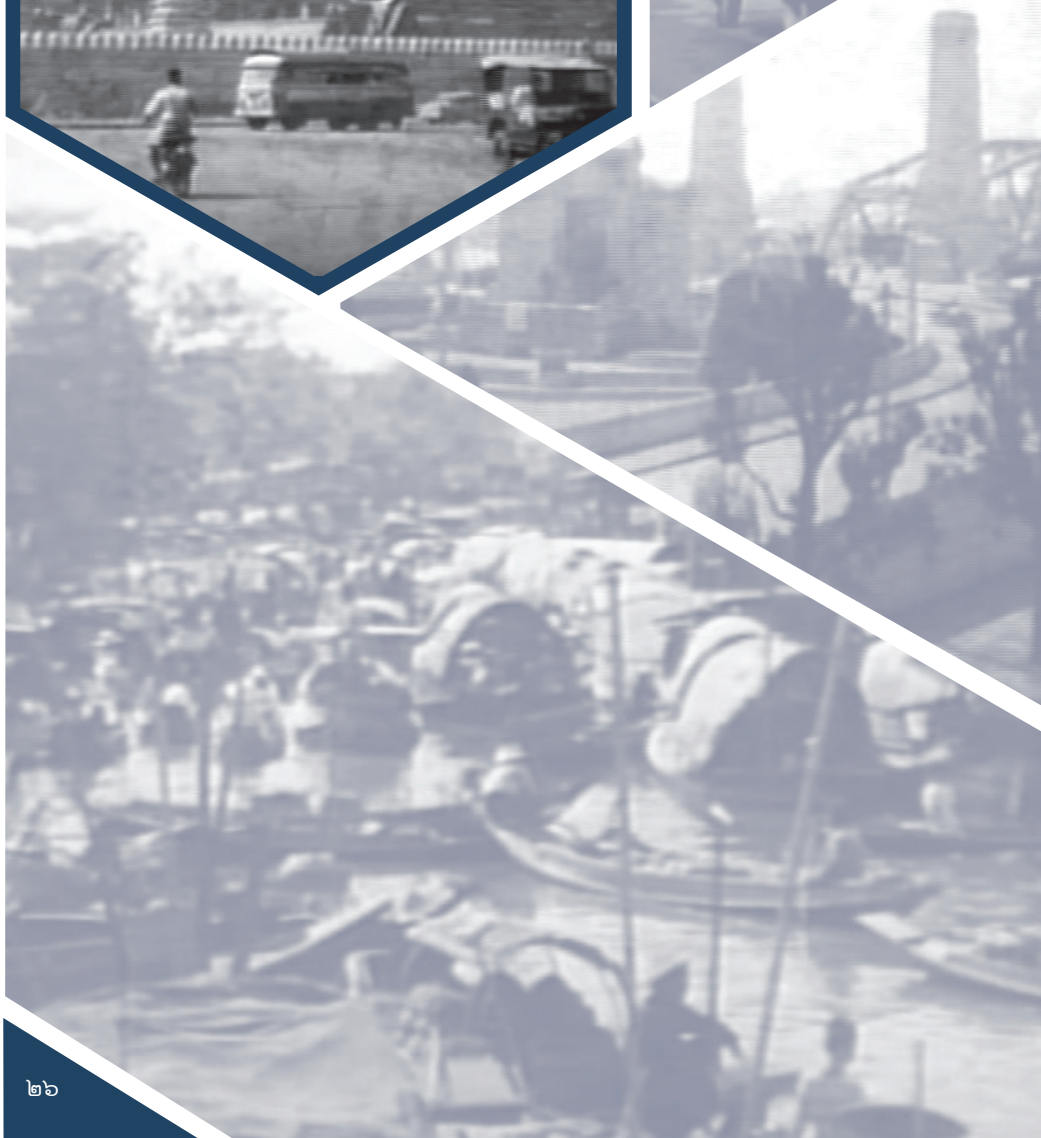
ความยาว ๑.๕๐ นาที

ฟิล์ม ๑๖ มม. / ขาว-ดำ / เสียง

แม้ว่าเรื่องราวมากมายและภาพถ่ายในอิริยาบถต่าง ๆ ของอาจารย์ศิลป์ พีระศรี ชาวอิตาเลียนสัญชาติไทย ผู้มีคุณูปการและบทบาทสำคัญต่อแวดวงศิลปะร่วมสมัยของไทยจวบจนปัจจุบัน ผู้ให้กำเนิดมหาวิทยาลัยศิลปากร สำนักดักศิลาทางศิลปะของไทย จะยังคงมีการเผยแพร่ให้ได้เรียนรู้และรำลึกถึงอยู่เสมอในปัจจุบัน แต่กลับไม่เคยมีภาพเคลื่อนไหวการทำงานศิลปะของเขาปรากฏออกมาให้เห็นเลยสักครั้ง กระทั่งวันหนึ่งในปี ๒๕๕๕ ช่วงเวลาที่ชาวศิลปากรกำลังเตรียมจัดงานเฉลิมฉลองวาระครบรอบ ๑๒๐ ปี ศิลป์ พีระศรี หอภาพยนตร์ก็ได้ค้นพบฟิล์มภาพยนตร์ชุดนี้โดยบังเอิญ ขณะแปลงสัญญาณกรุหนังบ้านของครอบครัววิญญูรัตน์ จากฟิล์ม ๑๖ มม. ความยาวไม่ถึง ๒ นาที แทรกอยู่ตรงกลางระหว่างภาพบันทึกพิธีศพบรรพบุรุษตามประเพณีจีนของครอบครัววิญญูรัตน์ เป็นภาพที่ท่านกำลังทำงานปั้นพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี โดยมีชายอีกสองคนร่วมอยู่ในภาพยนตร์ หนึ่งในนั้นคือ สิทธิเดช แสงทิพย์ ลูกศิษย์ผู้ล่วงลับก่อนวัยอันควร ซึ่งเคยเป็นผู้ช่วยปั้นอนุสาวรีย์สำคัญอีกหลายแห่ง ส่วนอีกหนึ่งนั้นยังคงเป็นชายนินนาม ผู้อาจเป็นบุคคลสำคัญสำหรับการเริ่มต้นสืบทอดที่มาที่ไปของภาพยนตร์ชุดนี้

จากข้อมูลที่มีการบันทึกไว้ ปี พ.ศ. ๒๔๙๓ อาจารย์ศิลป์ได้เริ่มปั้นแบบแรกของพระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีนี้ สูงประมาณครึ่งเมตร ปั้นแบบที่ ๒ สูงราว ๒ เมตร และแบบที่ ๓ รวมส่วนสูงทั้งหมดประมาณ ๑๔ เมตร เสร็จสิ้นเมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๔ ซึ่งให้บังเอิญว่าแบบปั้นทั้ง ๓ แบบนั้น ได้ปรากฏให้เห็นทั้งหมดในภาพยนตร์ ภาพยนตร์นี้จึงน่าจะได้รับการบันทึกไว้ในปี พ.ศ. ๒๔๙๔ ในแง่มุมทางประวัติศาสตร์ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีถือเป็นงานศิลปะที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์มากที่สุดของอาจารย์ศิลป์ ในเรื่องการขึ้นขึ้นของหางม้าทรง อย่างที่ท่านเองได้กล่าวไว้ในบทความที่เขียนขึ้นเพื่ออธิบายกรณีนี้โดยเฉพาะว่า “ข้าพเจ้าคิดว่าคงไม่เคยมีงานศิลปะชิ้นใดที่สร้างขึ้นในประเทศไทยจะประสบการวิพากษ์วิจารณ์มากมาย เหมือนอนุสาวรีย์ของพระเจ้าตากสิน”

นี่จึงไม่ใช่แค่เพียงภาพเคลื่อนไหวของศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรีกับงานศิลปะที่ได้รับการค้นพบเป็นครั้งแรก แต่ยังเป็นภาพยนตร์ที่บันทึกท่วงท่าแห่งการทำงานศิลปะชิ้นที่มีอิทธิพลต่อ “บิดาแห่งศิลปะสมัยใหม่ของไทย” มากที่สุดชิ้นหนึ่ง

กรุงเทพเมืองหลวงของเรา

[พ.ศ. ๒๕๐๐]

ความยาว ๒๐.๓๐ นาที

ฟิล์ม ๑๖ มม. / ขาว-ดำ / เสียง

อำนวยการสร้าง สำนักข่าวสารอเมริกัน

ผู้สร้าง พิเศษภาพยนตร์

หลังสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศไทยตกอยู่ใต้อิทธิพลสหรัฐอเมริกา ซึ่งแสดงบทบาทเป็นผู้นำโลกฝ่ายเสรีประชาธิปไตย ในขณะที่สหภาพโซเวียตเป็นผู้นำโลกคอมมิวนิสต์ และโลกก็ตกอยู่ในภาวะสงครามเย็น คือการสู้กันด้วยการโฆษณาชวนเชื่อ โจมตีกันด้วยข้อมูลข่าวสาร

หลังสงครามโลก แม้ว่าโทรทัศน์เป็นสื่อใหม่ที่เกิดขึ้นแต่ยังไม่แพร่หลายทั่วไป ภาพยนตร์ยังคงเป็นสื่อที่ครองโลก สหรัฐอเมริกาได้เข้ามาจัดตั้งสำนักงานข่าวสารอเมริกัน ทำหน้าที่เสมือนกรมประชาสัมพันธ์อีกกรมหนึ่งในประเทศไทย ทำหน้าที่ผลิตสื่อและกิจกรรมเพื่อโฆษณาให้คนไทยนิยมนับถือรักใคร่และไว้วางใจสหรัฐอเมริกา และเพื่อให้เกลียดกลัวประเทศคอมมิวนิสต์ทั้งปวง

“กรุงเทพเมืองหลวงของเรา” เป็นภาพยนตร์โฆษณาชวนเชื่อชิ้นหนึ่ง ซึ่งสนับสนุนการสร้างโดยสำนักข่าวสารอเมริกัน ออกเผยแพร่ในราวปี พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นภาพยนตร์ที่พยายามแสดงให้เห็นไทยรู้สึกได้ว่า เรามีเมืองหลวงที่กำลังพัฒนาก้าวหน้า เพราะเราอยู่ในโลกหรือค่ายเสรี ภาพยนตร์แสดงให้เห็นความ

เป็นไปอันน่ารื่นรมย์ของเมืองหลวงแห่งนี้ในรอบ ๒๔ ชั่วโมง จากเช้าตรู่วันหนึ่ง แนะนำให้เห็นวิถีชีวิตของชาวกรุงเทพ นักเรียนนักศึกษาไปโรงเรียน ผู้คนไปทำงาน ตามถนนหนทางที่กำลังขยับขยาย กรุงเทพมีมหาวิทยาลัยชั้นดี มีโรงแรม ร้านอาหาร ขายสินค้าทันสมัย มีสนามบินที่มีผู้คนจากทั่วโลกมาเยือน เป็นศูนย์กลางการค้า การประชุมนานาชาติ ยามบ่ายผู้คนชั้นสูงไปจิบกาแฟตามร้านกาแฟในโรงแรมใหญ่ ๆ มีสวนลุมพินีที่หนุ่มสาวไปพลอดรักกัน ยามค่ำมีโรงหนังโรงละคร มีสนามมวย มีโทรทัศน์ให้ดูตามบ้าน มีไนท์คลับสำหรับนักเที่ยวราตรี แล้วผ่านราตรีกาลอันเต็มไปด้วยแสงสีสู่เช้าตรู่วันใหม่

“กรุงเทพเมืองหลวงของเรา” มิติหนึ่งนี้เป็นภาพยนตร์ที่บันทึกสภาพปรากฏของกรุงเทพเมื่อปี ๒๕๐๐ ซึ่งนับว่าเป็นตัวอย่างที่หาได้ไม่มากนัก อีกมิติหนึ่งเป็นการบอกเล่าสภาพของกรุงเทพผ่านอุดมการณ์และยุทธวิธีต่อต้านค่ายคอมมิวนิสต์ของสหรัฐอเมริกา จึงมีความหมายระหว่างภาพให้ตีความทางประวัติศาสตร์มากกว่ากรุงเทพในตัวเอง

โฆษณาซีพิงบริบูรณ์บาล์ม

[พ.ศ. ๒๕๐๑ - ๒๕๐๕]

ความยาว ๐๐.๒๘ นาที

ฟิล์ม ๑๖ มม. / ขาว-ดำ / เสียง

อำนวยการสร้าง สำนักงานโฆษณาสรรพสิริ

เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๕ วงการโทรทัศน์ไทยได้สูญเสียบุคลากรคนสำคัญ ท่านคือ สรรพสิริ วิริยศิริ อดีตนักข่าวโทรทัศน์ผู้ร่วมบุกเบิกงานข่าวของช่อง ๔ บางขุนพรหม ด้วยจิตวิญญาณนักข่าวที่ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ ทำให้สรรพสิริต้องถูกปลดออกจากหน้าที่ถึงสองครั้งเป็นเหตุให้สรรพสิริลาออกรายการ ด้วยความที่การโฆษณาทางโทรทัศน์ช่อง ๔ ในสมัยนั้น จะใช้ผู้ประกาศข่าวมาอวดสรรพคุณสินค้า ซึ่งอุปถัมภ์รายการแบบสด ๆ สรรพสิริจึงนำเงินไปซื้อกล้องถ่ายภาพยนต์ ขนาด ๑๖ มม. มารับจ้างถ่ายหนังและตัดต่อทำเป็นโฆษณาทางโทรทัศน์ และตั้งบริษัทโฆษณาอย่างเป็นทางการขึ้น โดยใช้ชื่อว่า “สำนักงานโฆษณาสรรพสิริ” (SANPSIRI ADVERTISING AGENCY) โดยมีสโลแกนว่า “ทำหนังโฆษณาเรียกหาสรรพสิริ~” ได้สร้างสรรคภาพยนตร์โฆษณามากมายหลายพันเรื่อง จนสามารถขยายกิจการรับจ้างทำภาพยนตร์โฆษณาอย่างครบวงจร ทั้งบริการถ่ายทำ บริการล้างฟิล์ม พิมพ์ฟิล์ม บริการอัดเสียงโฆษณาและวิทยุ ภาพยนตร์โฆษณาโดยฝีมือสรรพสิริมีทั้งแบบใช้คนแสดงและเป็นภาพยนตร์แอนิเมชั่น หรือมีทั้งแบบใช้คนแสดงร่วมกับตัวการ์ตูนก็มี ประกอบคำโฆษณาที่ติดหู โดยได้อาจารย์ปยุต เงากระจ่างมาช่วยสร้างตัวการ์ตูนมากมายหลายเรื่อง

โฆษณาซีพิงบริบูรณ์บาล์มเรื่องนี้เองก็เช่นกัน เป็นภาพยนตร์โฆษณาแบบแอนิเมชั่นฝีมือการวาดของปยุต เงากระจ่าง สร้างตัวการ์ตูนหนูหล่อและพ้อ เนื้อหาล้อแบบเรียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนประถมไว้ฝึกอ่านเรื่อง “หนูหล่อ” ซึ่งเป็นกุศโลบายสอนเด็กไม่ให้ดื้อชนและเชื่อฟังคำสั่งของพ้อโฆษณาได้ดัดแปลงเนื้อหาและแต่งคำโฆษณาอย่างคล่องจองความว่า “หนูหล่อ พ้อเขาพาไปดูหมี ที่นาตาหมอลอ หนูหล่อแสนเขาไม่แหย่หมี หมีโมโหกระชอกใส่ โสภ โสภ โสภ หนูหล่อดกใจหงายท้องตึง ร้องให้จำ บอกว่า กันพั้ง กันพั้ง พ้อต้องเอาบริบูรณ์บาล์มทาให้ แล้วสอนว่า ที่หลังอย่าชน ที่หลังอย่าชน พ้อหนูหล่อบอก หกหล่มเข้าชอกใช้บริบูรณ์บาล์ม ..” ซึ่งแฝงการโฆษณาสรรพคุณซีพิงบริบูรณ์บาล์มได้อย่างแยบยล และยังสามารถจดใจความของแบบเรียนภาษาไทยอย่างแนบเนียน เป็นที่ติดหูของคนที่เกิดทันภาพยนตร์โฆษณาชิ้นนี้

ภาพยนตร์โฆษณาหนูหล่อชิ้นนี้ จึงมีค่าแห่งความทรงจำของยุคสมัย สังคมไทยเมื่อห้าสิบปีมาแล้ว ความทรงจำของยุคต้นแห่งสังคมออนไลน์ทางโทรทัศน์ ซึ่งแม้จะยังไม่แพร่หลายทุกหลังคาเรือน เพราะยังคงจำกัติดอยู่เฉพาะบ้านที่มีฐานะในพระนคร แต่ก็มีความทรงจำของวันเก่าที่แสนดี การนั่งชมโทรทัศน์พร้อมหน้ากันทั้งบ้านและบางที่เพื่อนบ้าน เป็นภาพยนตร์โฆษณาที่สร้างความเพลิดเพลินใจ และฝากรอยยิ้มมาถึงแม้อนุชนในปัจจุบันและสืบไป

หลุมศพที่ลือชื่อ

พ.ศ. ๒๕๐๕

ความยาว ๒๙.๓๕ นาที

ฟิล์ม ๑๖ มม. / ขาว-ดำ / เสียง

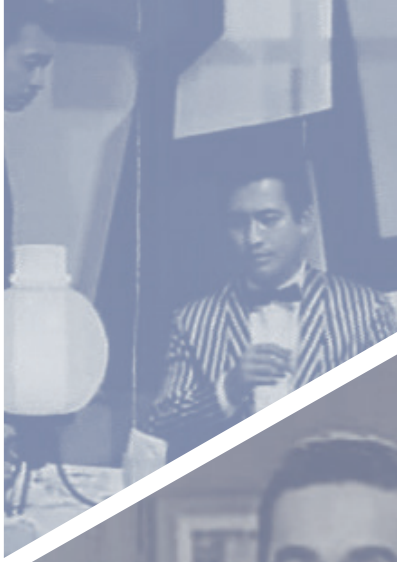
อำนวยการสร้าง บริษัท เอสโซ่ แสตนด์การ์ด
ประเทศไทย จำกัด

กำกับ สมบูรณ์ วิริยศิริ

หลุมศพที่ลือชื่อ เป็นตอนหนึ่งของรายการภาพยนตร์สารคดีอายุอานามกว่า ๕๐ ปี *ชุดมรดกของไทย* ซึ่งเป็นรายการสารคดีทางโทรทัศน์รายการแรก ๆ ของโทรทัศน์โดยคนไทยเป็นผู้สร้าง โดยฝ่ายประชาสัมพันธ์ บริษัท เอสโซ่ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) กำกับโดย สมบูรณ์ วิริยศิริ นักทำสารคดีคนสำคัญของไทย ออกอากาศเป็นประจำ ทางช่อง ๔ บางขุนพรหม ทุกคืนวันพุธ ตอนละครึ่งชั่วโมง เริ่มออกอากาศเป็นครั้งแรกราวปี พ.ศ. ๒๕๐๕ และออกอากาศต่อเนื่องยาวนานร่วม ๑๐ ปี มรดกของไทยเป็นรายการภาพยนตร์สารคดีเชิงท่องเที่ยวที่ว่าด้วยเรื่องประวัติศาสตร์ โบราณคดี วัฒนธรรม ประเพณี อัดชีวิตประวัติบุคคลสำคัญของไทย ศิลปกรรม ผลงานการสร้างสรรคของสมบูรณ์ วิริยศิริ ผู้คร่ำหวอดในวงการโทรทัศน์ เป็นผู้เขียนบทและกำกับการรายการ โดยส่วนใหญ่ไม่มีการบันทึกเสียงลงในฟิล์มภาพยนตร์ แต่ใช้วิธีการบรรยายสดในขณะที่ออกอากาศ และบรรยายโดยมานิตย รักษ์สุวรรณ อำนวยการสร้างโดยวิสิษฐ์ ตันสัจจา เมื่อหอภาพยนตร์เริ่มดำเนินงานในปีแรก ๆ ได้รับฟิล์มภาพยนตร์สารคดีชุดมรดก

ของไทย และได้ทำการอนุรักษ์และแปลงสัญญาณฟิล์มภาพยนตร์ไว้บางส่วน *หลุมศพที่ลือชื่อ* เป็นหนึ่งในบรรดาฟิล์มภาพยนตร์สารคดีชุดนี้ ออกฉายเมื่อวันที่ ๗ เมษายน ๒๕๐๕

มรดกของไทยได้เดินทางไปกับคณะนักโบราณคดีไทยที่ไปบันทึกการขุดค้นแหล่งโบราณคดีที่บ้านเก่า จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งเมื่อ ๒ - ๓ ปี ก่อนหน้านั้น ได้มีการสำรวจและพบแหล่งโบราณคดีสมัยก่อนประวัติศาสตร์กระจายตัวอยู่หลายแห่งในจังหวัดกาญจนบุรี โดยการขุดค้นในครั้งนี้ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลเดนมาร์คและสยามสมาคม ร่วมทำการสำรวจกับนักสำรวจฝ่ายไทย สมบูรณ์ วิริยศิริ ได้ติดตามคณะสำรวจตั้งแต่คณะออกจากกรุงเทพ ก่อนจะพาผู้ชมไปแหล่งขุดค้นสำคัญสองแห่ง คือ “บางไชต์” และ “ลือชื่อ” ตามชื่อของ นายบาง เหลืองแดง และนายลือ เหลืองแดง คนเก่าแก่ของตำบลบ้านเก่าซึ่งพบหลักฐานทางโบราณคดี นอกจากนี้รายการยังได้บันทึกขั้นตอนการขุดค้นโดยเหล่านักศึกษา คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากรอย่างละเอียด เห็นถึงการตั้งออฟฟิศ บริเวณโดยรอบของแหล่งขุดค้น การขุดค้นซึ่งทำอย่างประณีต เสน่ห์ของรายการภาพยนตร์สารคดีชุดนี้คือการเก็บเกี่ยวภาพสิ่งละอันพันละน้อยตลอดการเดินทางไม่ว่าจะไปจังหวัดหรืองานใดก็ตาม ซึ่งกลายเป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์ร่วมสมัยด้วยลีลาการเล่าเรื่องอย่างพลิดพลินของ สมบูรณ์ วิริยศิริ

เพชรตัดเพชร

วันแรกฉาย ๕ เมษายน ๒๕๐๙

ความยาว ๑๐๘ นาที

ฟิล์ม ๓๕ มม. / สี / เสียง

อำนวยการสร้าง สหการภาพยนตร์ไทย
กำกับ วิจิตร คุณาวุฒิ, พร้อมสิน

สื่อบุญเรื่อง, ประกอบ แก้วประเสริฐ

ถ่ายภาพ โชน บุนนาค

นักแสดง มิตร ชัยบัญชา, ลือชัย

นฤนาท, เพชรา เขวราษภู่, เรจินา ไป่ปิง,
เกชา เปลี่ยนวิถี, อุดลย์ ดุลยรัตน์, วิไลวรรณ
วัฒนพานิช, พันคำ (พร้อมสิน สื่อบุญเรื่อง), เขว
แคล้วคล่อง, ชุมพร เทพพิทักษ์, เยาวเรศ
นิศากร, มาลี เวชประเสริฐ, ชาย มีคุณสุด, เขว
มีคุณสุด, พูนสวัสดิ์ ธีมากร, ล้อต๊อก

ในยุคที่วงการภาพยนตร์ไทยใช้ฟิล์ม
ขนาด ๑๖ มม. ถ่ายทำภาพยนตร์ จนเป็นที่มา
ของคำว่า “ยุค ๑๖” มีหนังจำนวนเพียงนับนิ้ว
ได้เท่านั้นที่ถ่ายทำด้วยฟิล์ม ๓๕ มม. และหนึ่ง
ในนั้นคือ *เพชรตัดเพชร* จากอาชุนิยายของ
เศก ดุสิต นักประพันธ์ชื่อก้อง และ ส. เนาวราช
โดยการร่วมสร้างกับฮ่องกง การทุ่มทุนอย่าง
หนึ่งของภาพยนตร์เรื่องนี้คือ การประกบคู่ของ
สองพระเอกใหญ่ มิตร ชัยบัญชา กับ ลือชัย
นฤนาท

เนื้อเรื่องว่าด้วยร้อยตำรวจโทศักดิ์ชัย
นายตำรวจหนุ่มฝีมือดี ได้รับมอบหมายให้เข้า
ไปแทรกซึมองค์กรอาชญากรรมของมิสเตอร์
หลุยส์ ผู้ไม่เคยมีใครเคยเห็นหน้า ภารกิจใน
ครั้งนี้ ศักดิ์ชัยจะต้องปลอมตัวไปแทนที่ ชาติ

อาชญากรตัวสำคัญที่เพิ่งถูกสังหาร เพราะตน
มีหน้าตาละม้ายกับชาติ ศักดิ์ชัยปฏิบัติการกิจ
ได้อย่างแนบเนียน และสืบทราบว่าจะมีการส่ง
รหัสลับในงานประมูลภาพวาดชื่อ “เพชรตัด
เพชร” ซึ่งเศรษฐินีชื่อดัง คุณนายใจสมร
ประมูลได้ไป แต่กลับไม่พบรหัสลับ เพราะ
บุหลัน จิตรกรสาว เจ้าของผลงาน เก็บไว้ใน
ล็อกเก็ตเพื่อป้องกันการถูกขโมย นายตัน
หัวหน้าใหญ่จึงส่งลูกสมุนออกไปฆ่าบุหลัน
เพื่อปิดปาก แต่ ยอด มาดัดหน้าชิงรหัสลับมา
ให้นายตันเพื่อขอกลับมาเป็นมือขวา นายตัน
จึงให้อยอดไปสู้แย่งชิงตำแหน่งมือขวากับชาติ
เป็นเหตุให้ทั้งสองต้องทำหั่นกัน ยังไม่ทันจะรู้
แพ้รู้ชนะ เรื่องก็เปิดเผยเสียก่อนว่า ชาติเป็น
สายของตำรวจไทย ส่วนยอดเองก็เป็นสายให้
ตำรวจสากล แต่สายไปเสียแล้ว เพราะนายตัน
เองรู้ความจริงทั้งหมด ทำให้ชาติและยอด
ต้องร่วมมือกันจับตัวเหล่าวายร้าย จนได้รู้ว่า
มิสเตอร์หลุยส์ คือ คุณใจสมร จึงทลายองค์กร
ได้สำเร็จ ก่อนจะแยกย้ายไปปฏิบัติการกิจของ
แต่ละคนต่อไป

ภาพยนตร์เรื่อง *เพชรตัดเพชร* มีคุณค่า
เป็นตัวแทนของยุคสมัยแห่งสงครามเย็น ยุค
สมัยของภาพยนตร์สายลับ

ស្រី
យីស៊ីម
កុណា
ប៉ាតាតា

ผู้ชนะสิบทิศ

พ.ศ. ๒๕๐๙ - ๒๕๑๐

ฟิล์ม ๑๖ มม. / สี / พากย์

อำนวยการสร้าง เจ้าพระยาภาพยนตร์

กำกับ เนรมิต (อำนวยการผลิต)

นักแสดง ไชยา สุริยัน, พิศมัย

วิไลศักดิ์, กรุณา ยูวากร, ชนะ ศรีอุบล, แมน

ธีระพล, ประจวบ ฤกษ์ยามดี, เมตตา รุ่งรัตน์

จากนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของ ยาชอบ นามปากกาของโชติ แพร่พันธุ์ ซึ่งเขียนเรื่องนี้ขณะที่เขามีอายุเพียง ๒๔ ปี เทียรกรรมสุด ได้นำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ฟอร์มยักษ์โดยแบ่งออกเป็นสามภาค อันได้แก่ ยอดขุนพล ออกฉายเมื่อวันที่ ๘ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๙ ปฐมบทของสงครามอันมีที่มาจากความรักที่กลายเป็นความแค้น โดยมีฉากหลังของเรื่องในแคว้นพุกาม พระเจ้าศิริชัยยะแห่งราชวงศ์ตองอู ได้อุปการะหนุม่น้อยนามว่า จะเด็ด ไว้หวังจะให้ปกครองดินแดนพุกามในภายภาคหน้า แต่ด้วยรูปโฉมอันงดงาม วาจาที่อ่อนหวาน เจ้าหญิงจันทรา พระราชธิดาของพระเจ้าศิริชัยยะจึงเกิดหลงรักจะเด็ด เป็นเหตุให้จะเด็ดถูกใส่ร้ายและต้องระเห็จออกจากแคว้นตองอู และได้ไปพบ ตะคะฉุ ซึ่งช่วยถ่ายทอดเคล็ดวิชาการต่อสู้ด้วยดาบให้จะเด็ด จนได้รับเลือกให้เป็นผู้สืบทอดดาบยอดขุนพล ในขณะนั้นได้สิ้นรัชสมัยของพระเจ้าศิริชัยยะเสียแล้ว พระเจ้าตะเบงชเวตี้ได้ขึ้นครองราชย์แล้วแต่ตั้งจะเด็ดเป็นแม่ทัพแห่งตองอูนำทัพบุกเมืองแปร เพราะเกรงเมืองแปรจะเหิมเกริมหลังเปลี่ยนผ่านราชบัลลังก์

ตามความสำเร็จของภาคแรกมาติด ๆ ด้วย บุเรงนองล้นกลองรบ ออกฉายเมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๑๐ และตอนจบของไตรภาค ผู้ชนะสิบทิศ ในตอน ถล่มหงสาวดี ออกฉายเมื่อวันที่ ๗ กันยายน ในปีเดียวกัน ภาพยนตร์ได้ครูเนรมิต ผู้กำกับชั้นครูเป็นผู้กำกับการแสดง โดยใช้ทีมงานและนักแสดงชุดเดียวกัน ไชยา สุริยัน ซึ่งกำลังโด่งดังมาก รับบทจะเด็ด นักรักซึ่งเป็นเหตุให้เกิดสงคราม เจ้าหญิงจันทรา รับบทโดย กรุณา ยูวากร และพิศมัย วิไลศักดิ์ ในบทของเจ้าหญิงกุสุมา

“ผู้ชนะสิบทิศ” ถือเป็นยอวาทกรรมนวนิยายไทย ซึ่งเป็นป๊อปปูล่าหรือยอดนิยมของมหาชนที่สุดเรื่องหนึ่ง จึงมีการนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์และละครโทรทัศน์อยู่เรื่อย ๆ สำหรับการสร้างเป็นภาพยนตร์นั้น รัตน์ เปสตันยี เคยซื้อลิขสิทธิ์จากยาชอบและทำเป็นบทถ่ายทำเสร็จเรียบร้อยแล้ว ไม่ได้สร้าง จน เทียรกรรมสุด ขอไปสร้างแทน ในรูปแบบหนังไทย ๑๖ มม. พากย์ และทำออกมาถึง ๓ ภาค

หอภาพยนตร์ได้รับมอบฟิล์มภาพยนตร์ “ผู้ชนะสิบทิศ” ทั้งสามภาค พร้อมบทพากย์ ในสภาพที่เกือบสมบูรณ์จาก คุณใหม่ วรรณสุด ทายาท คุณเทียร วรรณสุด เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๕๒ ทำให้ “ผู้ชนะสิบทิศ” เป็นตัวอย่างอันหายากของหนังไทยไตรภาค และตัวหนังเองก็เป็นตัวอย่างอันดีเลิศของขนบการทำหนังอย่างนาฏลักษณะหนังไทย เป็นตัวอย่างอันดีเลิศของการแสดงแบบหนังไทย การออกแบบฉาก เครื่องแต่งกาย การถ่ายทำ การตัดต่อ และที่สุดการกำกับของบรมครู “เนรมิต”

เขาชื่อกานต์

วันแรกฉาย ๒๗ มีนาคม ๒๕๑๖

ความยาว ๑๕๘ นาที

ฟิล์ม ๓๕ มม. / สี / เสียง

อำนวยการสร้าง ละโว้ภาพยนตร์

กำกับ ม.จ. ชาตรีเฉลิม ยุคล

นักแสดง สรพงศ์ ชาตรี, นัยนา

ชีวานันท์, ภิญโญ ทองเจือ

หมอกานต์ นายแพทย์ผู้รักความยุติธรรม เข้าฝึกงานที่โรงพยาบาลแห่งหนึ่ง วันหนึ่งเขาได้พบรักกับหญิงคนไข้สาว แต่ติดที่เธอมีแฟนอยู่แล้ว แต่เพราะความรู้สึกที่มีให้กัน หญิงจึงเลิกกับคนรักแล้วหนีไปแต่งงานกับกานต์ จังหวะเดียวกับที่กานต์ต้องไปประจำอยู่โรงพยาบาลในจังหวัดพิษณุโลก ทั้งสองจึงตัดสินใจไปอยู่ด้วยกันเสียที่นั่น ครั้นกานต์ได้เข้าประจำที่โรงพยาบาล อุดมการณ์เรื่องความยุติธรรมของเขาก็เกิดไปขัดผลประโยชน์ของพวกข้าราชการฉ้อราษฎร์บังหลวง จนกานต์ต้องตกอยู่ในอันตราย อีกทั้งงานที่หนักจนไม่มีเวลาให้แก่ชีวิตสมรสก็ทำให้กานต์เริ่มระหองระแหงกับหญิงอยู่เป็นระยะ หญิงตัดสินใจหนีหมอกานต์กลับกรุงเทพฯ กระนั้นด้วยความรักของคนทั้งสองก็ทำให้กานต์และหญิงไม่อาจ

เลิกจากกัน หมอกานต์จึงเดินทางไปรับหญิงกลับ แต่ในระหว่างที่กำลังออกเดินทาง เสียขบวนจากมืออิทธิพลก็กระหน่ำขึ้น ปลิดชีพหมอกานต์นอนตายอยู่ข้างทาง หญิงจับด้วยฉากตำรวจซึ่งผ่านมาเห็นเหตุการณ์วิ่งตามไปยิงสองมือปืน แต่แล้วกล้องก็หันมาจับใบหน้าของตำรวจที่ส่ายยิ้มอย่างเยือกเย็น

ภาพยนตร์ซึ่งสร้างจากนิยายชื่อเดียวกันของ สุวรรณี สุคนธา เรื่องนี้ได้รับรางวัลส.ป.อ. (องค์การสนธิสัญญาป้องกันภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้) เป็นภาพยนตร์ไทยที่สามารถพูดถึงเรื่องอุดมการณ์ของหนุ่มสาว ที่กล้าเปิดโปงข้าราชการฉ้อฉล เป็นภาพยนตร์ที่ตั้งใจให้บัณฑิตศึกษาคนรุ่นใหม่ให้กลับมาดูหนังไทย

[โнораขุนอุปถัมภ์นรากร]

พ.ศ. ๒๕๑๖

ความยาว ๒๕ นาที

ฟิล์ม ๑๖ มม. / สี / เงียบ

อำนวยการสร้าง วิทยาลัยครูสงขลา

โนราเป็นการแสดงหรือละเล่นพื้นบ้านพื้นเมืองประจำภาคใต้ของประเทศไทย นอกจากเป็นการแสดงเพื่อความบันเทิงแล้ว ยังเป็นการแสดงเพื่อแก้บน ตามความเชื่อเรื่องการนับถือผีบรรพบุรุษ เมื่อเกิดเภทภัยกับคนในบ้าน ก็จะมีคนไปบิณฑบาต และหาโนรามาเล่นแก้บน

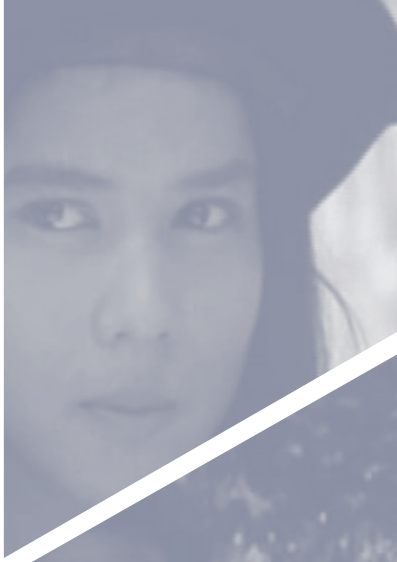
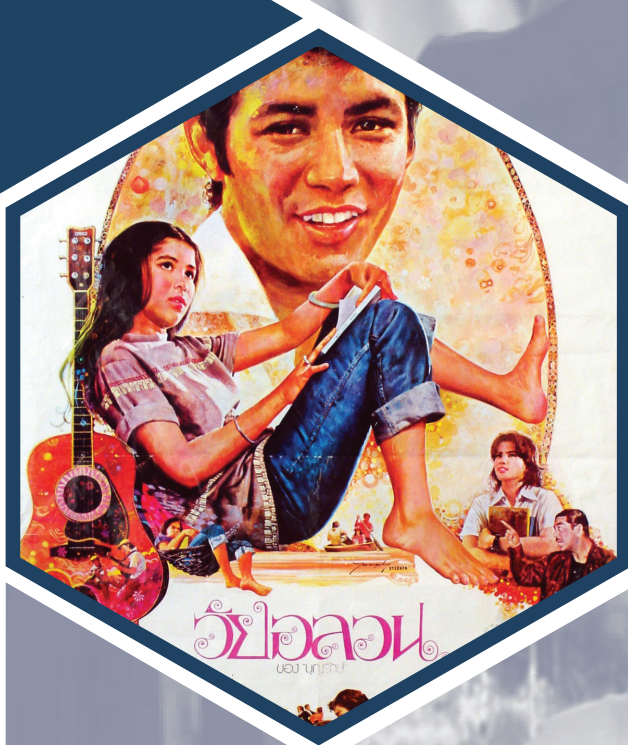
ขุนอุปถัมภ์นรากร เป็นชื่อราชทินนามของ โнораพุ่ม หรือ โнораพุ่มเทว ครุโนราคนสำคัญชาวพัทลุง ผู้เผยแพร่การแสดงพื้นเมืองทางภาคใต้ของประเทศไทยให้เป็นที่ประจักษ์ และได้รับการยอมรับจากราชสำนักจนสามารถสืบทอดประเพณีพื้นเมืองให้หลงเหลืออยู่ในปัจจุบัน

ขุนอุปถัมภ์นรากร มีชื่อเดิมว่า พุ่มช่วยพลเงิน เป็นชาวพัทลุง เกิดเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๓๔ และได้รับการแต่งตั้งเป็นกำนันตำบลชะม่วง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ผักผ่นการรำจนมีความชำนาญและรำโนราได้อย่างวิจิตรงดงามสุดที่จะบรรยาย จนได้รับสมญาว่า พุ่มเทว เพราะสามารถรำท่าเทวดาได้ราวกับเทวดา

โนราพุ่ม เดินทางไปแสดงรำโนราตลอดทั่วจังหวัดทางภาคใต้ ได้รับชื่อเสียงและการยกย่องนับถืออย่างสูง จนได้รับการเชื้อเชิญให้ไปรำถวายหน้าพระพักตร์ในสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ เป็นที่มาของการได้รับราชทินนาม และยังได้แสดงถวายหน้าพระพักตร์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบันด้วย

ภาพยนตร์เรื่อง โнораขุนอุปถัมภ์นรากร นี้ เป็นภาพยนตร์ที่ถ่ายทำที่วิทยาลัยครูสงขลา ในปี พ.ศ. ๒๕๑๖ บันทึกเหตุการณ์ในพิธีไหว้ครู ซึ่งขุนอุปถัมภ์นรากรเคยเป็นครูสอนการรำโนราที่วิทยาลัยแห่งนี้ ท่านได้รับเชิญให้มาเป็นผู้ครอบครู และในงานครั้งนี้เอง พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าเฉลิมพลทิฆัมพร ได้เสด็จมาร่วมในพิธี และทรงให้ขุนอุปถัมภ์นรากรครอบครูให้พระองค์ด้วย หลังพิธีเป็นการแสดงรำโนรา

ภาพยนตร์นี้สำคัญ เพราะเป็นการบันทึกพฤติกรรมปฏิบัติในฐานะครูใหญ่ของโนราในพิธีครอบครูซึ่งเป็นการสืบทอดศาสตร์และจิตวิญญาณของการแสดงพื้นบ้านพื้นเมืองอันยิ่งใหญ่จากรุ่นสู่รุ่น

วัยอลวน

วันแรกฉาย ๑๙ กันยายน ๒๕๑๙

ความยาว ๑๒๑ นาที

ฟิล์ม ๓๕ มม. / สี / เสียง

อำนวยการสร้าง สุวรรณฟิล์ม

กำกับ เปียกโปสเตอร์

นักแสดง ไพโรจน์ สัจจวิบุตย์, ลลนา

สุลาวัลย์, จิรวดี อิศรางกูร ณ อยุธยา, ศิริวรรณ

ทองแสง, สมควร กระจำนงค์ศาสตร์, สมจิตต์

ทรัพย์สำรวย, นัฐกานต์ เศรษฐบุตร

หลังผิดหวังจากการสอบเอนทรานซ์รอบแรก ต้มก็มาอาศัยบ้านเช่าของคุณแจ่มศรี เปิดสอนพิเศษเด็กมัธยม เมื่อคุณแจ่มศรีเห็นดังนั้นจึงส่งยัยโอ้ลูกสาวมาเรียนกับต้ม แต่กลับตกเป็นขี้อากขาบ้านเพราะคิดว่าต้มอาจทำตัวเป็นสมภารกินไก่อัด แอบลอบมีความสัมพันธ์กับโอ้ ร้อนถึงนายเมศผู้เป็นพ่อออกโรงมาขัดขวางไม่ให้ต้มและโอ้ได้พบกัน อีกทั้งยังพยายามไล่ต้มออกจากบ้านเช่าของตน ทารูไม่ว่าทั้งสองไม่ได้ทำเรื่องเสื่อมเสียแต่อย่างใด ทั้งสองซึ่งเริ่มมีใจให้กัน จึงแอบติดต่อกันเสมอ กระทั่งต้มสอบเอนทรานซ์เข้าคณะนิติศาสตร์ได้ และเริ่มเอาความรู้ที่ได้จากการเรียนกฎหมายมาเล่นงานนายเมศ เมื่อเรียนจบต้มหาวิธีแต่งงานกับโอ้ได้ จนล้าพองตนคิดว่าเอาชนะนายเมศได้ กว่าจจะรู้ตัวโอ้ก็แฝงฤทธิ์เงิน

ต้มถอนตัวไม่ทันแล้ว กฎหมายที่ตราครุฑร่ำเรียนเอาปราบนายเมศ กลับใช้ปราบยัยโอ้ไม่ได้ ปลอยให้นายเมศหัวเราะชอบใจที่ปราบนายต้มได้สำเร็จ

วัยอลวน เป็นภาพยนตร์ที่ออกฉายในเวลาที่สังคมไทยกำลังตกอยู่ท่ามกลางความขัดแย้งอย่างรุนแรงทางการเมือง ระหว่างขวาและซ้าย และจบลงด้วยอุบัติเหตุการ ๖ ตุลา อันหฤโหด แต่ภาพยนตร์เรื่องนี้กลับประสบความสำเร็จได้รับการต้อนรับจากผู้ชมทั่วประเทศอย่างสูง สามารถครองใจคนไทยทุกชั้นชน โดยเฉพาะคนหนุ่มสาวที่มีพื้นเพจากต่างจังหวัดที่เข้ามาร่ำเรียนและหางานทำในกรุงเทพฯ สามารถสะท้อนภาพของสังคมไทยที่กำลังเปลี่ยนแปลง ทั้งวัยของคนและของสังคม

คนภูเขา

วันแรกฉาย ๓๐ มิถุนายน ๒๕๒๒

ความยาว ๑๒๕ นาที

ฟิล์ม ๓๕ มม. / สี / เสียง

อำนวยการสร้าง ไพโรสตาร์โปรดักชั่น

กำกับ คุณาวุฒิ (วิจิตร คุณาวุฒิ)

นักแสดง มนต์รี เจนอักษร, วลัยกร

เนาวรัตน์, สุภาวดี เทียนสุวรรณ, พิสิษฐ์ อนุชิต

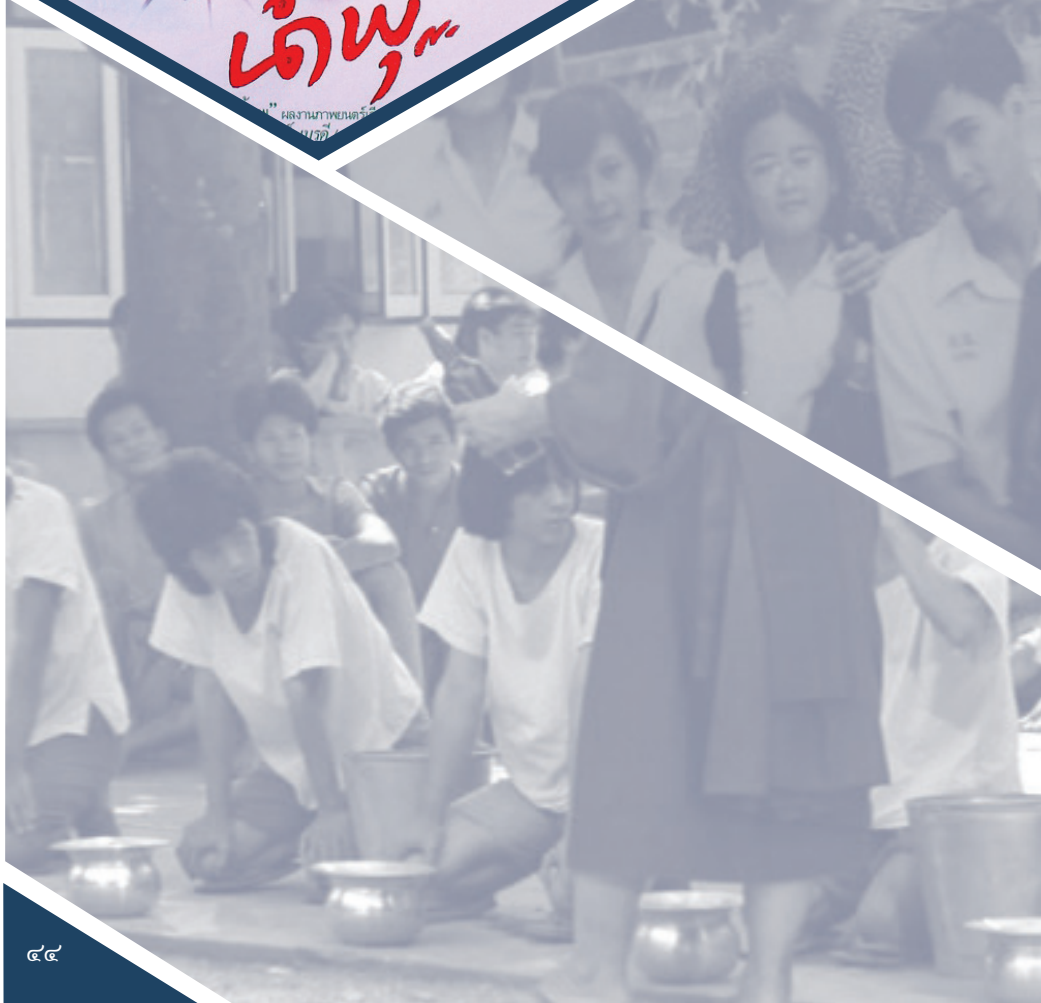
ชาญชัย, เพชรรัช อินทรกำแหง, โรเบิร์ต คีธ

ด้วยความเชื่อแต่เดิมของชาวเขาเผ่า
อีก้อ ที่ห้ามมิให้คนในเผ่ามีลูกแฝด อาโยะ จึง
ต้องพา อามิโยะ หญิงคนรัก รอนแรมออกจาก
เผ่าตามประเพณี ทั้งสองประสบเคราะห์กรรม
ต่าง ๆ ทั้งจากเหตุธรรมชาติและความป่าเถื่อน
ของชาวเขาเผ่าอื่น จนอามิโยะเสียชีวิตระหว่าง
ทาง ตีที่อาโยะได้ชาวเขาเผ่ามูช่วยเหลือไว้จึงเอา
ชีวิตรอดมาได้

อาโยะอาศัยพักพิงกับมูเซอได้ไม่นาน
ก็ขอออกเดินทางต่อไปที่อื่น และได้พบรักกับ
เหมยพิน สาวงามชาวเย้า แต่ติดตรงที่เย้ามี
ธรรมเนียมห้ามมิให้มีการแต่งงานข้ามชนเผ่า
ทั้งสองจึงต้องระแหร่ร่อนไปตามที่ต่าง ๆ
อาโยะมีต้องออกจากเผ่าอีกครั้งเพราะความ
เชื่อที่ชาวเขาเย้าถือ บ่ายหน้ากลับไปพึ่งชาวเขา
เผ่ามูเซอเพื่ออาศัยที่ทำกินและแหล่งพัก
แห่งสุดท้าย แต่ความวุ่นวายก็ยังมิได้จบลงแค
่นั้น เพราะระหว่างที่ทั้งสองอยู่กันด้วยความ
ผาสุก เหล่าคนเมืองได้เดินทางขึ้นภูเขามา

ทำการค้าฝิ่นกับอาโยะ แต่สิ่งที่คนเมืองเหล่านี้นำติดตัวมาด้วยคือความโหดร้ายแย่งสัตว์
เดรัจฉาน วางแผนกันเพื่อจะเอาเปรียบอาโยะ
และหมายจะข่มขืนเหมยพินในขณะที่อาโยะ
เปลือย ดีที่อาโยะกลับมาทันเวลาจึงฆ่าพวกคน
เมืองเหล่านั้นตายหมด ในจังหวะเดียวกับที่
ตำรวจเข้ามาในที่เกิดเหตุและจับกุมตัวทั้งสอง
อาโยะจึงอธิบายความต่าง ๆ ให้นายตำรวจฟัง
จนนายตำรวจรู้สึกได้ถึงจิตใจอันบริสุทธิ์ของ
คนภูเขาอย่างอาโยะ จึงแอบปล่อยอาโยะและ
เหมยพิน ให้ทั้งสองได้เผชิญชะตาชีวิตที่ทั้งสอง
พร้อมจะลิขิตขึ้นบนภูเขาแห่งนี้อีกครั้ง

คนภูเขา เป็นภาพยนตร์ไทยหนึ่งใน
ร้อย ที่หายาก ซึ่งเจตนาพูดแทนชนเผ่ากลุ่ม
น้อยในรัฐไทย ผู้สร้างตั้งใจถ่ายทอดให้เห็นวิถี
ชีวิต ความคิด และจิตใจของชนเผ่าเหล่านั้น
ด้วยความรู้สึกเห็นอกเห็นใจในความเป็น
มนุษย์ ที่ถูกระทำอย่างไม่เท่าเทียมกัน

น้ำพุ

วันแรกฉาย ๗ มิถุนายน ๒๕๒๗

ความยาว ๑๓๔ นาที

ฟิล์ม ๓๕ มม. / สี / เสียง

อำนวยการสร้าง ไพโรสตาร์โปรดักชั่น

กำกับ ยุทธนา มุกดาสนิท

นักแสดง ภัทรวดี มีชูธน, อำพล

ลำพูน, วรรณมน วัฒนโรตม, เรวัต พุทธินันทน์,

สุเชาว์ พงษ์วิไล

น้ำพุ ลูกชายคนเดียวในพี่น้องทั้งหมดสี่คน เมื่อพ่อและแม่ตัดสินใจแยกทางกัน น้ำพุจึงไปอาศัยอยู่กับแม่ลำพังสองคน แม่ของน้ำพุมีอาชีพเป็นนักเขียน และไม่ค่อยมีเวลาให้น้ำพุ น้ำพุก็เหมือนวัยรุ่นนั้ ๆ ไปที่สนใจสิ่งที่อยู่นอกห้องเรียนมากกว่า กระนั้นก็ตามน้ำพุก็ยังมีแม่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวไม่ให้ออกนอกกลุ่มนอกลทางแต่การมาของ น้ำริน ผู้ชายคนใหม่ของแม่ทำให้ช่องว่างระหว่างแม่กับน้ำพุเริ่มขยายขึ้นอย่างยากจะเยียวยา น้ำพุเริ่มลื้มลองยาเสพติด จนกระทั่งเป็นทาสของมัน สุดท้ายน้ำพุตัดสินใจบอกความจริงกับแม่ และไปอดยาที่ถ้ากระบอก จนสำเร็จ แต่เมื่อเขากลับมากลับไม่มีใครเหลียวแล น้ำพุจึงหันไปหา “เพื่อน” เพียงสิ่งเดียว ซึ่งนำไปสู่จุดจบของเขา

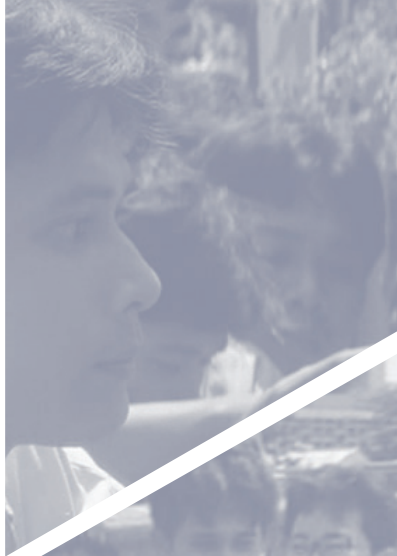
เรื่องราวเด็กวัยรุ่นมีปัญหา ดิตยาจนเสียชีวิต เป็นเสมือนการฉายหนังซ้ำที่เราพบเห็นในทุกยุคทุกสมัย แต่หากจะมีเรื่องใดที่สามารถถ่ายทอดความรู้สึก หรือมองทะลุเข้าไปถึงหัวใจคนหนุ่มสาว คงมีน้อยเรื่องที่ทำได้สมจริงอย่างน้ำพุ ซึ่งสร้างมาจากเรื่องจริงของ วงษ์เมือง นันทขว้าง หรือ rome หรือ น้ำพุ

ลูกชายคนเดียวของสุวรรณี สุคนธ์เที่ยง เจ้าของนามปากกา “สุวรรณี สุคนธา”

น้ำพุเขียนจดหมายถึงแม่ในระหว่างที่เขารับการรักษาตัวที่ถ้ากระบอกเป็นเวลากว่าสิบวัน และเคยยื่นคะยอแม่อยู่หลายครั้งให้น้ำพุจดหมายของเขาตีพิมพ์ลงในนิตยสาร แต่จนแล้วจนรอด ในขณะที่มีชีวิตอยู่ค่าของของน้ำพุก็ไม่เคยเป็นผล จนเขาเสียชีวิตด้วยอาการหัวใจวายเฉียบพลันในขณะที่อายุเพียง ๑๘ ปี สุวรรณี สุคนธา จึงรวบรวมจดหมายของน้ำพุจำนวนกว่า ๑๐ ฉบับ มาตีพิมพ์เป็นหนังสืองานศพ และต่อมาได้เขียนเป็นนิยาย “พระจันทร์สีน้ำเงิน” ซึ่ง ยุทธนา มุกดาสนิทนำมาดัดแปลงเป็นบทภาพยนตร์ด้วยตนเอง โดยคงข้อความตามจดหมายของน้ำพุในมากที่สุด น้ำพุกำลังเลิกยาที่ถ้ากระบอก

ภาพยนตร์ได้ภัทรวดี มีชูธน มารับบทเป็นสุวรรณี สุคนธา และ อำพล ลำพูน ซึ่งเพิ่งเคยผ่านการแสดงเพียงเรื่องแรกมารับบทหนักเป็น น้ำพุ ด้วยวัยที่ใกล้เคียงกับน้ำพุและบุคลิกที่ดูเหม่อลอย ทำให้อำพลสวมบทบาทได้อย่างสนิทสมจริง และโด่งดังขึ้นมาทันที

ก่อนจะเป็นหนัง “น้ำพุ” เป็นหนังสือเล่มเล็ก ๆ ที่กระทรวงศึกษาแนะนำให้นักเรียนอ่านนอกเวลา เพราะความตายของน้ำพุ สะเทือนใจสังคมไทยในเวลานั้น และเมื่อเป็นหนัง แม้ไม่มีหลักสูตรแนะนำหนังสือนอกโรงเรียน แต่หลายโรงเรียนได้นำนักเรียนไปดูที่โรง ชีวิตน้อย ๆ และชะตากรรมของเขาจึงฝังอยู่ในความทรงจำของแห่งยุคสมัยหนึ่งของสังคมไทย ซึ่งจะกลายเป็นตำนาน

บุญชูผู้น่ารัก

วันแรกฉาย ๑๑ มิถุนายน ๒๕๓๑

ความยาว ๑๑๕ นาที

ฟิล์ม ๓๕ มม. / สี / เสียง

อำนวยการสร้าง ไพโรสตาร์โปรดักชั่น

กำกับ บัณฑิต ฤทธิ์ถกล

นักแสดง สันติสุข พรหมศิริ, วัชร

ปานเอี่ยม, จินตหรา สุขพัฒน์, อรุณ ภาวิไล,

เกียรติ กิจเจริญ, นิรุจน์ ศิริจรรยา, ญาณิ

จงวิสุทธิ์

บุญชู บ้านโฆ้ง หนุ่มสุพรรณแสนซื่อ เดินทางเข้ากรุงเทพฯ เพื่อสอบเอนทรานซ์เข้ามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมาพักอยู่กับพี่ชายชื่อบุญช่วย ซึ่งทำกิจการท่าเรือข้ามฟากอยู่ที่แม่น้ำเจ้าพระยา บุญชูได้พบเพื่อน ๆ โรงเรียนกวดวิชาและสนิทกันจนไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอ แถมยังได้รู้จักกับโมลี สาวน้อยน่ารัก หญิงสาวที่บุญชูแอบชอบตั้งแต่แรกเห็น แม้เธอจะมีเงินตราแฟนหนุ่มอยู่แล้วแต่บุญชูก็ยังหวังว่าคุณโมลีจะหันมาสนใจเขาเข้าสักวัน

นอกจากบุญชูแล้ว โก้เจ้าของกิจการขายเอกสารแบบฝึกหัดหน้าโรงเรียนกวดวิชา ก็ยังแอบชอบโมลีด้วยเช่นกัน แต่ติดที่โก้เป็นพวกคนพาลและมีพรรคพวกเป็นนักเลงมากมาย จึงวางแผนสร้างสถานการณ์ให้มีคนมาหาเรื่องเงินตรา แล้วโก้จะเข้าไปช่วย แต่บุญชูดันอยู่ในเหตุการณ์ จึงรับบทพระเอกเรียกคะแนนจากคุณโมลี ทำแผนของโก้พัง ทวีความเกลียดชังบุญชู โก้จึงวางแผนขั้นเด็ดขาดด้วยการฉุดคุณโมลีและป้ายความผิดไปให้บุญชู

บุญชูและพรรคพวกจึงต้องลุยเข้าไปช่วยคุณโมลีที่ถูกขังอยู่ในโกดังร้างออกมา แต่สุดท้ายก็เป็นเงินตราที่สามารถเข้ามาช่วยคุณโมลีได้ก่อนบุญชู บุญชูจึงกลายเป็นเจ้าหนูซี้แพ่ ที่ได้รับบทเรียนว่าชีวิตในเมืองกรุง นั้นช่างแตกต่างจากชีวิตที่บ้านเกิด กอปรกับบุญชูยังสอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้จึงคิดจะบ่ายหน้ากลับสุพรรณ ดีที่คุณโมลีเข้าใจจึงเดินทางมาขอให้บุญชูอยู่เพื่อเรียนต่อ ด้วยความดีใจบุญชูจึงกลับลำ ยอมอยู่เผชิญชีวิตในเมืองกรุงกับเพื่อน ๆ และคุณโมลีต่อไป

หนังวัยรุ่นที่ออบวลกลืนอายุของเด็กหนุ่มจากต่างจังหวัดที่พกความฝันบริสุทธิ์เดินทางมาเข้ากรุงเรื่องนี้ ครองใจคนไทยอย่างยาวนานจนมีภาคต่อออกมาอีกหลายภาค บัณฑิต ฤทธิ์ถกล สร้างตัวละครวัยรุ่นต่างจังหวัดขึ้นมาจากพื้นเพของตัวเองซึ่งเป็นเด็กต่างจังหวัดที่แบกความฝันบ่ายหน้าเข้าเมืองเพื่อสอบเข้ามหาวิทยาลัยตามค่านิยมของสังคม โดยให้ สันติสุข พรหมศิริ ซึ่งผ่านการแสดงภาพยนตร์มาแล้ว รับบท เป็น บุญชู บ้านโฆ้ง เด็กสุพรรณคนซื่อได้อย่างสมจริงด้วยสำเนียงเหน่ออันเป็นเอกลักษณ์ ประกอบกับมุขตลกของแก๊งซูโม้ซึ่งช่วยสร้างสีสันให้หนังจนกลายเป็นสูตรสำเร็จของหนังชุดบุญชู แต่ในขณะเดียวกันหนังก็พูดถึงระบอบการศึกษาของไทยไว้ได้อย่างแนบเนียน บุญชูผู้น่ารักจึงเป็นหนังบันเทิงที่มีสาระและอยู่ในใจของผู้ชมชาวไทยเสมอมา

บุกบูย

วันแรกฉาย ๑๙ พฤษภาคม ๒๕๓๓

ความยาว ๙๓ นาที

ฟิล์ม ๓๕ มม. / สี / เสียง

อำนวยการสร้าง ไทย เอ็นเตอร์เทนเมนต์

กำกับการแสดง อุดม อุดมโรจน์

นักแสดง ด.ช. ณพัชร สุพัฒน์กุล,

ด.ญ. ปรางใส ณ นคร, เกรียงไกร อุณหะนันท์,

ธิดิมา สังขพิทักษ์, ญาณิ จงวิสุทธิ

เด็กชายเสนา หรือ “ว่าว” มีพ่อซึ่งถูกผีพนันเข้าสิงมองเขาเป็นตัวช่วย ชีวิตในแต่ละวันของว่าวผ่านไปอย่างกระพือกระแทน ทั้งยังต้องเลี้ยงน้องชายวัยกำลังซนแทนแม่ที่หาเลี้ยงครอบครัวด้วยการเย็บผ้า แต่ว่าวก็ยังมีคามฝันที่จะเป็นนักบินอวกาศไปเหยียบดวงจันทร์ แม้จะเป็นฝันที่ห่างไกลเหลือเกิน สิ่งที่ว่าวพอจะทำได้ในวัยเท่านั้นคือไปทำงานเป็นเด็กเช็ดสิ่งโตเก็บเงินซื้อจักรเย็บผ้าคันใหม่ให้แม่ ความสุขเพียงน้อยนิดดับวูบลงไปต่อหน้าเมื่อพ่อเสียพนันจนหมดตัว เจ้าหนี้ย่อยมายกของใช้ในบ้านรวมทั้งจักรเย็บผ้าของแม่ พ่อกล่าวโทษว่าเป็นเพราะว่าว ลูกซึ่งนำความขวยมาให้ และยื่นคำขาดให้แม่ส่งว่าวไปอยู่กับน้าชาย ว่าวได้พบกับ ชีชา เด็กน้อยผู้น่ารักซึ่งกลายมาเป็นกำลังใจให้ว่าว น้าชายและตาช่วยเติมเต็มสิ่งที่ว่าวขาดหายไป ว่าวเฝ้ารอคอยวันที่แม่จะมาเยี่ยมแต่ก็ไร้แววใด วันหนึ่งครอบครัวของชีชากำลังจะเดินทางเข้ากรุงเทพ

เพื่อไปงานรับปริญญา ว่าวจึงได้ติดตามมาด้วย เมื่อพ่อเห็นหน้าว่าว ก็ยื่นคำขาดให้แม่ไล่ว่าวกลับไปอยู่กับน้าอย่างไม่มีแสร้ง พร้อมสาบสูญว่าไม่อย่างนั้นจะออกจากบ้าน แต่คราวนี้แม่ทำใจแข็งเพื่อปกป้องลูกชายทำให้พ่อต้องตัดสินใจออกจากบ้านตามคำประกาศของตัวเอง แต่ก็ต้องไปตระการกำลำบาก จนยอมกลับมาหาครอบครัวอีกครั้งพร้อมกับคำมั่นสัญญาว่าจะปรับปรุงตัวเสียใหม่ จะรักและเข้าใจลูกโดยจะไม่คิดว่าว่าวเป็นตัวนำความโชคร้ายมาสู่ครอบครัวอีก

หลังจากคลุกคลีอยู่เบื้องหลังภาพยนตร์มาสี่กระยะและได้ชิมलगในฐานะผู้กำกับไปแล้วหนึ่งเรื่อง อุดม อุดมโรจน์ ทำภาพยนตร์เรื่องที่สองซึ่งได้รับแรงบันดาลใจจากภาพยนตร์เรื่อง “My life as a dog” เขียนเป็นบทภาพยนตร์และให้ชื่อเรื่องในร่างแรกว่า “ใคร ๆ ก็ไม่รัก” และใช้นักแสดงเด็กหน้าใหม่มาแสดงในบทเด็กชายเสนา และเด็กหญิงชีชา ได้อย่างชื่อ บริสุทธิ กลายเป็นหนังที่วาดด้วยเรื่องการก้าวผ่านพ้นวัยทั้งดงาม ละเมียดละไมฉาบด้วยรอยยิ้มและเจือความขมขื่น ในขณะเดียวกันก็วิพากษ์คนเป็นพ่อ-แม่ได้อย่างเจ็บแสบ เพลงประกอบที่ช่วยขับอารมณ์ในหนังทำให้ได้รางวัลดนตรีประกอบยอดเยี่ยมจากชมรมวิจารณ์บันเทิง และจากสมาคมผู้สื่อข่าวบันเทิง นับว่าเป็นหนังเด็กที่ดีที่สุดเรื่องหนึ่งของไทย

2499

อันธพาลครองเมือง

วันแรกฉาย ๑๑ เมษายน ๒๕๔๐

ความยาว ๑๐๕ นาที

ฟิล์ม ๓๕ มม. / สี / เสียง

อำนวยการสร้าง ไท เอ็นเตอร์เทนเมนต์

กำกับ นนทรี นิมิบุตร

นักแสดง เจษฎาภรณ์ ผลดี, ศุภกรณ์

กิจสุวรรณ, ชาดิชา ยามสรรพ, นพชัย มัททวีวงศ์,

อรรถพร ธีมากร, แชนเปญ เอ็กซ์, อภิชาติ ชูสกุล,

ปาริชาติ บริสุทธิ์

หลังจากที่ตลาดภาพยนตร์ไทยเริ่มซบเซาต่อเนื่องกันหลายปีในปลายทศวรรษที่ ๓๐ จำนวนภาพยนตร์ไทยที่เข้าฉายในโรงภาพยนตร์มีจำนวนลดลงถอยลงอย่างเห็นได้ชัด เนื้อหาส่วนใหญ่ของภาพยนตร์ไทยในยุคนั้นวนเวียนอยู่กับเรื่องวัยรุ่น นนทรี นิมิบุตร ผู้กำกับโฆษณาซึ่งกระโดดมากำกับภาพยนตร์เรื่องแรก โดยหยิบเอานวนิยายของสุริยันศักดิ์โฮง เรื่อง เส้นทางมาเฟีย มาสร้างเป็นภาพยนตร์ที่มีฉากหลังในยุคโก่หลังวัง เขียนบทภาพยนตร์ โดย วิศิษฐ์ ศาสนเที่ยง โดยใช้หนังแสดงหน้าใหม่ทั้งหมด มารับบท แดง ไบเล่ย์ ปู ระเบิดขวด ดำ เอสโซ่ เป๊ยก วิสุทธิ์-กษัตริย์ จนแฉ่งเกิดให้แต่ละคนมีผลงานตามมาอย่างต่อเนื่อง ภาพยนตร์ได้รับกระแสการตอบรับเป็นอย่างดีและกวาดรายได้ไปกว่า ๗๐ ล้านบาท เปิดศักราชใหม่ให้วงการภาพยนตร์

ได้อย่างสวยงาม และเปิดประตูให้วงการภาพยนตร์ไทยต้อนรับผู้กำกับหน้าใหม่เข้ามาตามความสำเร็จของนนทรี นิมิบุตร

2499 อันธพาลครองเมือง สร้างจากหนังสือแต่งที่นำเค้าเรื่องมาจากเรื่องของแก๊งวัยรุ่นชื่อดัง ยุคจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ซึ่งที่สดุถูกปราบปรามด้วยข้อหาภัยสังคม

ภาพยนตร์ได้รับการตอบรับจากผู้ชมเป็นประวัติการณ์ ด้วยหลายเหตุผลจากนักวิเคราะห์ เช่น การผลิตที่ประณีตตื่นตาตื่นใจตามขนบของนักทำหนังโฆษณา และการที่เกิดการถกเถียงกันในประเด็นอะไรจริงอะไรเท็จจากสื่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งเพิ่งเกิดขึ้นในสังคมไทยในเวลานั้นพอดี ภาพยนตร์เรื่องนี้จึงเป็นหลักฐานสำคัญอันหนึ่งในประวัติศาสตร์ภาพยนตร์ไทย

ฟ้าทะลายโจร

วันแรกฉาย ๒๘ กันยายน ๒๕๔๓

ความยาว ๑๑๐ นาที

ฟิล์ม ๓๕ มม. / สี / เสียง

อำนวยการสร้าง ไพโรสตาร์โปรดักชั่น

ร่วมกับฟิล์มบางกอก

กำกับ วิศิษฐ์ ศาสนเที่ยง

นักแสดง ชาติชาย งามสรรพ์,

สเตลล่า มาลูกี, ศุภกรณ์ กิจสุวรรณ, เอรಾವัต

เรืองวุฒิ, สมบัติ เมทะนี, ไพโรจน์ ใจสิงห์,

นัยนา ชีวานันท์, ครรชิต ขวัญประชา, สุวินิจ

ปัญจมะวัต

โศกนาฏกรรมความรักของ รำเพย สาวสูงศักดิ์ กับ ดา ลูกชาวไร่ ความทรงจำในวัยเยาว์ที่เขาและเธอมีต่อกัน กลายเป็นความรักที่ยั่งยืน ดาให้สัญญาว่าเขาจะกลับไปทำอะไรที่สุพรรณบุรีเก็บเงินมาสู่ขอรำเพยให้ได้แม้จะถูกครอบครัวรำเพยกีดกัน ส่วนรำเพยสัญญาว่าจะหนีตามเขาไป แต่แล้วเมื่อดากลับถึงบ้านกลับพบว่าพ่อถูกฆ่าตาย จึงเขาคว่าป็นออกตามล้างแค้นคนที่ฆ่าพ่อ จนต้องระหกระเหินไปอาศัยอยู่กับกองโจรของเสือฝ้ายและเสือมเหศวร และตกกระไดพลอยโจนไปเป็นเพื่อนับแต่นั้นมาทั้งสุพรรณ จึงรู้จักชื่อเขาในชื่อของ “เสือดำ” สมุนมือขวาของเสือฝ้าย ผู้ยิงปืนแม่นยำจบบาง ฝ้ายรำเพย ถูกจับค้ำให้รับหมั้นกับ ร.ต.อ.กำจร นายตำรวจหนุ่มจากพระนคร จึงตัดสินใจหนีตามดาไป โดยทั้งสองนัดแนะกันมารอที่จุดนัดพบ แต่โชคชะตาก็ก่เล่นตลกกับรำเพยและดา เพราะเสือดำบังเอิญติดภารกิจสำคัญ แม้จะพยายามเร่งรีบเพื่อมาพบ

เธอให้ได้แต่ก็สายไปเสียแล้ว รำเพยรอจนใจสลาย จึงกลับไปเข้าพิธีหมั้นกับกำจร หลังจากนั้น กำจร ตัดสินใจนำกำลังตำรวจไปกวาดล้างรังโจรเสือฝ้ายหมายสร้างผลงาน แต่เสียที่ถูกเสือฝ้ายจับได้ เสือฝ้ายให้เสือดำไปสังหารกำจร ครั้นรู้ว่าวาระสุดท้ายของตนมาถึงแล้ว กำจรได้ขอเรื่องเสือดำให้ส่งข่าวแก่คู่มั่นของเขาพร้อมมอบรูปถ่ายรำเพยให้ดู เสือดำตกตะลึงเมื่อรู้ว่ารำเพยคือคู่มั่นของกำจร จึงตัดสินใจปล่อยกำจรไป เมื่อเสือฝ้ายรู้ว่าเสือดำทรยศ จึงสั่งให้เสือมเหศวรหลอกเสือดำไปฆ่า แต่เสือดำก็รอดมาได้หวุดหวิด และย้อนกลับไปช่วยรำเพยหญิงผู้เป็นที่รัก

หลังจากเขียนบทภาพยนตร์มาแล้วหลายเรื่อง วิศิษฐ์ ศาสนเที่ยง กลับมาจับงานกำกับภาพยนตร์อีกครั้ง หลังจากถ่ายภาพยนตร์เรื่องแรก 2029 เครื่องครัวล้างโลก ไม่ได้ออกฉาย วิศิษฐ์หันไปหยิบแรงบันดาลใจจากบรรยากาศเก่า ๆ ในหนังไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ภาพยนตร์ของรัตน์ เปสตันยี โดยมีฉากหลังในยุคที่ “เสือ” ครองเมืองภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ และยืมชื่อสามเสือชื่อดังแห่งเมืองสุพรรณ เสือดำ เสือฝ้าย และเสือมเหศวร มาดัดแปลงเป็นภาพยนตร์รักโศก บู้ เคล้าบทเพลงเสนาะหุ ตามขนบหนังไทยยุคเก่า ย่อมพิสมัยให้สืวจิตรตา แม้จะประสบความสำเร็จเฉพาะในหมู่นักดูหนังเฉพาะกลุ่มในประเทศไทย แต่ภาพยนตร์ก็มีความโดดเด่นจนได้รับการคัดเลือกให้ไปฉายในเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ นับเป็นภาพยนตร์ไทยเรื่องแรกที่ได้รับเกียรตินี้

โหมโรง

วันแรกฉาย ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๗

ความยาว ๑๐๑ นาที

ฟิล์ม ๓๕ มม. / สี / เสียง

อำนวยการสร้าง สหมงคลฟิล์ม, พร้อมมิตร

โปรดักชั่น, ภาพยนตร์हरषา และกิมมิคฟิล์ม

กำกับ อิทธิสุนทร วิชัยลักษณ์

นักแสดง อนุชิต สพันธุ์พงษ์, อุดลย์

ดุลยรัตน์, อาระตี ต้นมหาพราน, ณรงค์ฤทธิ์

โตสง่า, พงษ์พัฒน์ วชิรบรรจง

ในยุคที่ชะตาชีวิตของหนังไทยเรื่องหนึ่ง อยู่ที่ยาวได้เพียง ๔ วันแรกฉาย “โหมโรง” ก็เกือบจะชะตาขาด แต่ด้วยกลยุทธ์การณรงค์ บอกต่อในสังคมอินเทอร์เน็ต ก่อให้เกิดการ โฆษณาแบบปากต่อปากและช่วยยืดชีวิตให้ โหมโรง สามารถยึดโปรแกรมฉายออกไปได้ นานขึ้น ครู อาจารย์ต่างนำคณะนักเรียนไปดู ในโรงภาพยนตร์ อิทธิสุนทร วิชัยลักษณ์ ซึ่ง ห่างหายจากวงการภาพยนตร์ไทยไปเป็นเวลานาน หลังการกำกับภาพยนตร์เรื่อง *ลูกบ้าเทียว ลั่วสุด* และไปเอาดีด้านโทรทัศน์ ได้กลับมา สร้างภาพยนตร์อีกครั้ง ในยุคที่หนังตลกและ หนังผีครองตลาดภาพยนตร์ อิทธิสุนทรสวน กระแสโดยการนำอัตชีวประวัติของ “หลวง ประดิษฐ์ไพเราะ” ราชทินนามของ “ศร ศิลป-บรรเลง” บรมครูดนตรีไทยในยุครัตนโกสินทร์ ก่อให้เกิดกระแสเชิดชูความเป็นไทยที่ห่างหายไปนานจากจอภาพยนตร์ ภาพยนตร์ได้รับ รางวัลมากมายจากในประเทศ และได้รับเลือก ให้เข้าชิงรางวัลออสการ์ ในสาขาภาพยนตร์ ต่างประเทศยอดเยี่ยม

พ.ศ. ๒๔๒๙ ศร เด็กหนุ่มที่มีความ ผูกพันกับดนตรีไทยมาตั้งแต่เกิด ได้รับการ ถ่ายทอดฝีมือในการตีระนาดเอกจาก ครูสิน ผู้ ซึ่งเป็นทั้งบิดาและครูสอนดนตรีไทย ศรกลายเป็นดาวเด่นในเชิงระนาดเมื่อก้าวเข้าสู่วัยหนุ่ม ฝีมือของศรยากหาใครทัดเทียมในอัมพวา หลังจากชนะประชันครั้งแล้วครั้งเล่า ศรจึง ลำพองใจในฝีมือของตนเอง จนเมื่อศรเดินทาง เข้ามายังบางกอก เขาพ่ายแพ้เป็นครั้งแรกต่อ ขุนอิน ผู้มีทางระนาดที่ดุดัน ศรสูญเสียความ ภาคภูมิใจในตัวเองและหมกมุ่นซึ่งตัวฝึกซ้อม ระนาด จนกระทั่งหาทางระนาดของตัวเอง จนเจอ ศรมีโอกาสได้รับการอุปถัมภ์ให้เป็น นักดนตรีประจำราชสำนัก ได้พระราชนิพนธ์ บรรดาศักดิ์เป็นหลวงประดิษฐไพเราะ และเมื่อ ได้ประชันระนาดกับขุนอินอีกครั้ง ก็สามารถ เอาชนะได้ กระทั่งล่วงเข้าสู่รัชรา ศรกลายเป็นครูดนตรีอาวุโสของเมืองไทย แต่ขณะนั้น เป็นช่วงที่รัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงครามมี นโยบายปรับปรุงประเทศให้มีความทันสมัย และออกระเบียบควบคุมศิลปะแขนงต่าง ๆ รวมทั้งดนตรีไทย โดยมี พันโทวิระ นายทหารหนุ่มที่รับหน้าที่ดูแลนโยบายดังกล่าว ศรจึง ต้องต่อสู้กับทัศนคติของพันโทวิระพร้อมกับ ความคิดของรัฐบาล ด้วยการปรับประสาน ดนตรีให้ร่วมสมัย รวมถึงคงไว้ซึ่งบทประพันธ์ เพลงดั้งเดิมมากมาย จนดนตรีไทยสามารถอยู่รอดจากการถูกทำลายมาได้ถึงทุกวันนี้

มหา'ลัยเหมืองแร่

วันแรกฉาย ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๘

ความยาว ๑๐๕ นาที

ฟิล์ม ๓๕ มม. / สี / เสียง

อำนวยการสร้าง จีเอ็ม เอ็ม โท หับ

กำกับ จิระ มะลิกุล

นักแสดง พิชญะ วัชจิตพันธ์, ดลยา

หมัดชา, สนธยา ชิตมณี, นรินทร์ ชัตตาร์,

แอนโทนี โฮวาร์ด กุลด์, จุมพล ทองตัน,

จรัล เพ็ชรเจริญ

ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ เมื่อลูกเรือจากคณะ
วิศวะฯ เด็กหนุ่มคนหนึ่งแบกเกียร์ติดศักดิ์ศรี
เท่าที่มหาวิทยาลัยอันดับหนึ่งของเมืองไทยได้
มอบให้เขาในเวลา ๒ ปี เดินทางไปตายเอา
ดาบหน้าที่เหมืองแร่ จังหวัดพังงา แต่ในขณะที่
เดียวกัน มันคือจุดเริ่มต้นของการเดินทางไปสู่
การเรียนรู้ชีวิตจริงที่ไม่สามารถเรียนรู้จาก
ตำราเล่มไหน

อาจินต์ ปัญจพรรค์ ถูกพ่อส่งให้มา
ฝึกงานยังเหมืองแร่แห่งหนึ่งในตำบลกระโสม
จังหวัดพังงา สถานที่ซึ่งไม่มีความสำคัญใด ๆ
แต่มันกำลังจะกลายเป็นสถานดัดสันดาน
สำหรับเขา อาจินต์มาถึงเหมืองกระโสม ที่นี้
เขาได้พบและสัมผัสงานกับนายฝรั่ง ซึ่งรับ
เขาเข้าทำงาน ในตำแหน่งที่นายฝรั่งเรียกว่า
กรรมกร การติดตามนายฝรั่ง และการทำงาน
แทนคนงานที่ขาดงาน ทำให้เขาได้พบกับ
ความยากลำบากเกินกว่าจะหาได้ในชีวิต ความ
อวดดีแบบคนหนุ่ม และการอยากกลบคำครหา

ของพ่อทำให้อาจินต์กดดันสู้อาจินต์ได้พบกับ
ผู้คนและเรื่องราวต่าง ๆ มากมาย ทั้งดีและร้าย
ทั้งมิตรและศัตรู และประสบการณ์ที่เขาไม่ได้
จากมหาวิทยาลัย แม้ในที่สุดท้ายที่จำต้อง
ลาจากเหมืองแร่ซึ่งต้องปิดตัวลงไปเพราะ
อุบัติเหตุครั้งใหญ่ อาจินต์ก็ยังคงนึกถึง และ
เขียนเรื่องสั้นชุด *เหมืองแร่* ออกมาเร่ลิกถึงช่วง
เวลาสี่ปี มหาวิทยาลัยที่ไม่มีปริญญามอบให้มี
เพียงผลเป็นบนสองมือที่เหลือไว้ให้รำลึกถึง

หลังจากประสบความสำเร็จจาก
ภาพยนตร์เรื่องแรก ๑๕ *คำ เดือน ๑๑* แก๊ง
จิระ มะลิกุล หยิบเอาเรื่องสั้นในดวงใจมาทำ
ภาพยนตร์ลำดับสอง ผลงานของอาจินต์ ปัญจ-
พรรค์ นักเขียนชั้นครูซึ่งเป็นแรงบันดาลใจให้
คนหนุ่มสาวมาทุกยุคทุกสมัย เล่าถึงช่วงชีวิต
หลังจากลูกเรือจากมหาวิทยาลัยกลางคัน และ
บ่าหน้าแบกใบรับรองการเรียนสู่เหมืองแร่
จังหวัดพังงา เกียรติ ศักดิ์ศรี ถูกชำระล้างด้วย
ท่าฝน จิระ มะลิกุล กางเรื่องสั้นกว่า ๑๔๐
ตอน มาเรียงตามลำดับเปรียบกับการศึกษา
ภาคบังคับระดับปริญญาของไทย และได้เอก
เอี่ยมขึ้น เป็นผู้ออกแบบงานสร้างเหมืองแร่
จังหวัดพังงา เมื่อ ๕๐ ปีก่อนตามคำบอกเล่า
ของอาจินต์ ปัญจพรรค์ จนเนรมิตเหมือง
กระโสมได้เสมือนจริงอย่างน่าอัศจรรย์ แม้จะ
ไม่ประสบความสำเร็จในแง่ของรายได้ แต่
ภาพยนตร์ก็กวาดหลายรางวัลจากรางวัลภาพ-
ยนตร์แห่งชาติ สุพรรณหงส์ ครั้งที่ ๑๕

หอภาพยนตร์ (องค์การมหาชน)

*หมายเหตุ ชื่อเรื่องที่อยู่ใน [...] หมายถึง ภาพยนตร์เรื่องนั้นไม่ได้ใช้ชื่อเรื่องปรากฏอยู่ในภาพยนตร์ เป็นชื่อที่หอภาพยนตร์ตั้งขึ้นเอง

ปี พ.ศ. ที่อยู่ใน [...] หมายถึง ปี พ.ศ. ที่หอภาพยนตร์สันนิษฐานขึ้นเนื่องจากยังไม่มีหลักฐานชัดเจน

